

Zaman Kavramı Yapılan çalışmalar ve araştırmalardan yola çıkarak zaman, geçmişten günümüze, günümüzden geleceğe aktarılan eylemlerin birbirini takip ettiği bir süreçtir. Zaman önüne geçilemeyen bir şekilde, sabit bir hızla ilerleyen ve herkesin eşit olarak sahip olduğu bir değer olarak tanımlanmaktadır. Zaman; kesin ölçülemeyen, soyut gibi birçok anlam taşımaktadır.

Türk Dil Kurumu'na göre zaman, "Bir işin içinden geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre"dir. Bireyler için anlam kazanan zaman, o zaman diliminde yaşananlarla ve hissedilenlerle ilgilidir. Bu durum zamanın algılanma durumunu ortaya çıkarmaktadır. Zaman, araştırmacılar tarafından birçok tanımı yapılması ile birlikte farklı sınıflandırmalara da tabii tutulmuştur.

Bazı araştırmacılar sınıflandırmaları yaparken üç başlık altında tutmuşlardır:

- Örgütsel Zaman,
- Yönelimsel Zaman,
- Kişisel Zaman olarak tanımlamıştır.

Kullanımına Göre Zaman Çeşitleri Zamanın kendisi ve kullanım alanlarıyla ilgili yaklaşımlarda iş dâhil birbiri içerisinde kesiştiği ve özellikle yaratıcılık gerektiren ileri düzeydeki mesleki faaliyetlerde tanımlamalar oldukça zor olmaktadır. Hiçbir zaman dilimi iyi ya da kötü olarak tanımlanamaz. Bireyin temel ihtiyaçlarının dışında kalan zamanlardaki (boş zaman) zamanı değerlendirme yöntemlerinde farklılıklar olabilir.

Örgütsel Zaman İşletmelerin belirlenen hedef ve amaçlara ulaşmak için tükettiği zamandır.

Küreselleşme içerisinde rekabet edebilmek ve süreklilik sağlayabilmek için işletmeler maliyet-kalite-termin üçlüsünün hepsinde üstünlük sağlaması gerekmektedir. Örgütlerin en önemli fonksiyonlarından biri ise fiziksel kaynakları ve faaliyetleri planlamak ve koordine etmektir. Yönelimsel Zaman Yönetim içerisinde yer alan planlama, örgütlenme, yürütme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarının örgüt faaliyetlerinin ortak amaca yönlendirilmesindeki süreçlerdir. Çalışma Zamanı İş için harcanan zaman işin yapıldığı an, hazırlıklarının olduğu ve işe gidiş gelişin de içinde olduğu zaman olarak tanımlanmaktadır. Örgüt açısından değerlendirildiğinde ise, ürün veya hizmet üretmek için gerçekleştirilen süreler ve süreçlerdir. Serbest Zaman Bireylerin içinde buldukları sosyal çatıda yaşamlarını devam ettirmek ve daha yüksek düzeylere çıkarabilmek adına mecburi olarak yaptıkları gayretler dışında, özgür iradeleri ile yapılan eylemlerin süresine serbest zaman denilmektedir. Boş zaman, yabancı literatürde "leisure" olarak karşılık bulmaktadır. Bu sözcük Latince "Licere" kelimesinden (özgür olma) gelmektedir. Serbest zaman ise "Free time" olarak karşılık bulurken, "License" (yükümlülüklerden kurtulma) ve "Liberty" (özgürlük) anlamlarını taşımaktadır.

Zaman Kullanımını Etkileyen Faktörler Zamanın fonksiyonel olarak kullanımı ve yönetimindeki tercihler, toplumun ve bireylerin zaman kullanım şeklini de açıklayabilmektedir. Zaman kullanımları incelenerek toplumun veya bireylerin kültür, birikim ve eğitim gibi konular hakkında değerlendirmeler yapılabilir. Kişisel Faktörler Bireyin kendisinden kaynaklanan ve yönetilen zamanın değiştirilebilir özelliğine sahip faktörler olarak bilinmektedir. Çevresel Faktörler Bireyin içinde yaşadığı veya etkileşim içinde olduğu kurum-kuruluşların yönetim ve işletim sisteminden kaynaklanan, yönetilen zamanın birey tarafından direk olarak değiştirilemediği faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Örgütsel Faktörler Çalışma hayatı içerisinde sürekli etkileşim hâlinde olunan işletmelerin işletim ve yönetim kültüründen kaynaklanan ve zaman yönetimi hususunda doğrudan etkilenebilir ve değiştirilebilir yapılılabildiği, işletmenin etkinlik ve üretkenliğine doğrudan etki eden faktörlerdir. Kültürel ve Sosyal Faktörler İçinde yaşanan toplum, ait olunan ve devamlı etkileşim hâlinde olunan kültürden kaynaklanan, zamanın yönetimi hususunda doğrudan etkileşimin olduğu değiştirilmesinin ise oldukça güç ve yavaş ilerlediği faktörlerdir. Boş Zaman Boş zaman kavramının ilk ortaya çıkışı, insanlığın yerleşik düzene geçtiği ve aynı zamanda düzenli iş (çalışma) hayatına sahip olmalarına dayandırılmaktadır. İnsanların kaliteli bir yaşama sahip olmasında boş zamanın yeri ve önemi oldukça yüksektir. Boş zaman; serbest olma, doğallık içeren bir zaman ve yaşam alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bireyin boş zamana yüklediği anlam, deneyimleri ile doğru orantılıdır. - Klasik görüşe göre; boş zamanın çalışma zamanının tam tersi-zıddı olduğu, rahatlamının, dinlenmenin ve yenilenmenin çalışma için olmadığını savunan görüştür. Çağdaş toplumlarda sınıf ayrımlarının olmadığı bir arada çalışan insanların birbirlerine saygı duymaları gerektiği ve boş zaman değerlendirme eylemlerinin toplumun geneline yayılmasını gerektiği görüşü belirtilmektedir. - Sosyal sınıfın sembolü olduğu

savunulan görüŖe göre, boş zamanın kullanım hakkının (Avrupa'da Feodal dönem) yalnızca yüksek sınıflara ait olduğu görüŖü hâkimdir.

Seyahat, eğlence ve sanat gibi unsurlar yüksek sosyo-ekonomik kesimi ifade eden etkinliklerdir.

- Bir aktivite Ŗekli görüŖünde; aile ve topluma karşı sorumlulukların haricinde, bireyin kendisini rahatlaması, kendini eğlendirmesi, bilgi ve birikimlerini arttırması gibi aktiviteleri gerçekleŖtirdiđi bir olgu olarak belirtilmektedir.

- Yükümlülük dıŖı zaman olduğunu savunulan görüŖte boş zaman; çalışma zamanı, iŖ ile ilgili iŖlerin gerçekleŖtirildiđi zaman (seyahat, ders, sosyal sorumluluklar vb.) ve hayatımızın temel ihtiyaçları olan yeme-içme, uyuma ve temizlik gibi aktiviteleri gerçekleŖtirdiđimiz zamanın dıŖında kalan zaman olarak görüldüğu görüŖ hâkimdir.

- Var olma durumu olduğu savunulan görüŖe göre ise (bütünsel bir bakıŖ); kiŖisel gelişime, tatminliğe ve öz zenginleşmeye yardımcı olan ve etkinlik esnasında fark edilen özgürlüğün önemine sahip olunan psikolojik yakınlaşma görüŖü benimsenmiştir. Boş Zaman Değerlendirme 1950'li yıllardan sonra meydana gelen ve hızla gelişen teknoloji insan gücüne olan ihtiyaçta düşüŖlere neden olmuŖtur.

Üretim ve gelir yükseliŖe geçerken insanların çalışma yaşamlarındaki kurallar daha belirgin bir hâl almıŖtır. Boş zaman insan yaşamı için bu kadar değerli iken, aynı zaman da tehlikeli bir konuma da sahiptir. Boş zamanlar doğru kullanıldığında kiŖisel ve toplumsal gelişimler ortaya çıkmaktadır; fakat doğru kullanılmadığı takdirde ise psikolojik problemler, bunalımlar, stres, baŖıbozukluk, depresyon vb. birçok problemi de beraberinde getirme tehlikesine sahiptir. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

Eđerlenme Fonksiyonu Eđerlenmek, zamanı hoş ve bireyin haz duygusu elde ettiği Ŗekilde kullanmasıdır.

GeliŖim Fonksiyonu Boş zaman bireylerin düşüncelerini, günlük yaşamın sıradanlığından kurtaran zamandır.

Dinlenme Fonksiyonu Boş zamanı karakteristik olarak en fazla ifade eden temel fonksiyon olarak ifade edilmektedir. Stres ve yorgunluk gibi bedensel tahribatların onarılmasında ve ortadan kaldırılmasında önemli bir fonksiyon olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumsal Bir Kurum Olarak Boş Zaman Aile, din, ekonomi, eğitim ve siyaset toplumsal kurumlar olarak ele alınmaktadır ve boş zamanların değerlendirilmesi de bu kurumlar içerisinde kendine yer bulmaktadır. Bu kurumlar toplumsal bütünleşme ve yaşamın sürdürülmesi açısından merkezî rol görevinde olan kurumlar olarak ele alınmaktadır. Boş zamanların değerlendirilmesi, birey ve toplum için oldukça önemli olduğundan evrensel bir değer niteliğindedir.

Sosyoloji, genel olarak; bireylerin müşterek yaşam olaylarından ortaya çıkan sonuçları ele alan, bu sonuçlar neticesinde ortak bağıntıları bilimsel yöntemlerle araştırıp ortaya koymayı amaçlayan bilim dalıdır. Diğer bir deyişle sosyoloji, toplum ve toplumla ilgili konularla ilgilenir, toplumsal niteliği olan olayların neredeyse tamamı sosyolojinin inceleme alanıdır. Bu açıdan, endüstrileşme ile birlikte daha fazla ortaya çıkan boş zaman olgusu sosyoloji biliminin incelediği diğer toplumsal konulardan biri olmuştur. “Boş zaman” ifadesi, genel olarak kullanımından farklı bir anlam içermektedir.

“Boş” teriminin yararsız, gereksiz olarak negatif yönlü bir anlam içermesi, bu kavramı kullanım amacından uzaklaştırmaktadır. Olumsuz yönde kullanımından ötürü boş zaman kavramı, sosyolojik analizler için tekrar tanımlanmasını zorunlu hâle getirmektedir. Boş zaman, gereksiz, faydasız ve gözden çıkarılabilir bir süreç değil; tam tersine bireylere yeniden toparlanma şansı tanıdığı için önem arz eden, bireylerin kendilerini gerçekleştirebilmeleri açısından değerli bir alandır. Modern dönem öncesi boş zaman ve çalışma zamanı birbirlerinden somut bir şekilde ayrılan kavramlar değildiler. İnsanlar eğlenme ve dinlenme için kendilerine özellikle ayırdıkları zaman aralıklarına sahip değildiler. Bu yüzden iş hayatı ile kişilerin kendilerini hem fiziksel hem de ruhsal yönden toparlayabildikleri eğlenme ve dinlenme zamanı arasında belirgin çizgiler yoktu.

Boş zaman kavramı sanayileşme dönemleri ile birlikte ihtiyacı hissedilmiş ve kendine yer edinmeye başlamıştır. Sanayileşme ile birlikte toplumsal yapıda köklü değişiklikler olmuş ve doğal olarak çalışma hayatında olduğu kadar, çalışma dışı yaşamda da radikal değişiklikler gerçekleşmiştir.

Yeniden şekillenen çalışma koşulları ve üretime devam edilebilmesi için çalışma dışı zamanların gereksinim hâline gelmesi, çalışanın üretim için kaybettiği enerjisini, iş dışı faaliyetlere dâhil olma suretiyle tekrar elde etmesine katkı sunmuştur. Boş zaman sosyolojisinde iki ana gelenek vardır.

Biçimsel yaklaşım olarak adlandırılan birinci gelenek, deneysel incelemelerden oluşur. Bu çalışmaların üzerinde durduğu problemlerden üçü çok önemlidir. Bunlar; yaşam süreçleri boyunca boş zaman modellerinin nasıl değiştiği, çalışma zamanı ile boş zamanın birbirleriyle olan ilişkisi ve boş zamanı değerlendirmenin rekreatif faaliyetler açısından ele alınması ile alakalı araştırmalardır.

Yukarıda bahsedilen yaklaşımın aksine, boş zamanın farklılaşan yönü ve toplumsal açıdan farklı rolleri üzerinde duran bir yaklaşım da mevcuttur. Bu yaklaşıma ait çıkarımlardan ikisi, fonksiyonel ve genel anlamıyla neo-Marksist çıkarımlardır.

Clark Kerr ile arkadaşlarının ‘endüstriyalizmin mantığı’ çıkarımlarında ele aldıkları ve oldukça fazla eleştirilen ‘işlevsel konum’, 1960’lı yıllarda ‘boş zaman toplumu’na doğru engellenemez bir yönelimin olacağını öngörmüştür. Bunun aksine neo-Marksistler, boş zamanın bir pazarlama ürünü olacağını ve ticari bir önem kazanacağını ileri sürmüşlerdir. Bu kurama getirilen eleştirilerden biri, boş zamanın, bireylerin ve kültürlerin yapılarını bozarak bir küreselleşme oluşturacağına kitlesel ticari eğlencelerden (popüler sinema, spor, televizyon, komedi ve benzeri şeylerden) oluşan ‘kültür endüstrisi’ nin ortaya çıkışını incelemişlerdir. Fakat neo-Marksistlerin tamamının bu olaya olumsuz baktığı söylenemez: Örneğin kültürel çalışmalar geleneği içinde yer alanlar, kültürün büyük ölçüde, toplumsal sınıfların farklı bölümleri tarafından, egemen ideolojiyle birleştirilmesine karşı direncin bir vasıta olarak ele alındığını ifade etmişlerdir. Boş Zamanların Artması Çalışma ve boş zaman konusu ile alakalı fikirler, Endüstri Devrimi’nin ortaya çıkışında önemli etkenleri oluşturmuştur.

Boş zamanın yitik, atıl bir zaman; çalışma zamanının ise daha değerli ve üstün bir faaliyet olduğu ileri sürülmüştür. Weber, çalışma zamanını; büyük menfaatler elde etmek için çalışmanın gerekli olduğu, boş zamanı ise yararsız zaman dilimi olarak görmüş, iş ve çalışma zamanını bireyler için gerçek rekreasyon faaliyetleri olarak değerlendirmiştir.

Sanayi Devrimi ile birlikte soylu ve aristokrat sınıf, yerini çalışan ve çalışma düzeyini elde ettiği kâr ile değerlendiren burjuvaziye bırakmıştır. Modern zamanlarda ise sanayi ve teknolojik ilerlemeler, bireylerin refah seviyesindeki artış ve makineleşme, bireylerin çalışmaya karşı bir tavır takınmalarına, boş zamana karşı ilginin artmasına sebep olmuştur. Gelir seviyesi ve makineleşme neticesinde meydana daha az süreli çalışma zamanı, iş görene daha fazla dinlenme, rekreatif faaliyetlere daha fazla katılma ve saha uzun süreli ve daha sık seyahat edebilmelerine olanak tanımıştır. Bu süreçler doğrultusunda birçok Avrupa ülkesi Sanayi Devrimi sonrası çalışma sürelerini tekrar gözden geçirmiş ve kısaltma eğilimine gitmişlerdir. Bireylerin rekreatif faaliyetlere katılım düzeylerinin artması için, çalışma dışı yeterli bir zaman dilimine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yanı sıra boş zaman dağılımının toplumun tüm kesimleri için yeterli bir düzeyde olması gerektiği önem arz etmektedir. Bireylerin

dinlenmesi için bir saatlik boş zamanlar yeterli değildir. Bu dinlenmenin sağlanabilmesi için tam bir gün ya da hafta sonu sahip olunan boş zamanlar verimli bir dinlenme sağlamada daha yeterli görünüyor. Fransa 40 saatlik çalışma saatlerine sahiptir, bunun yanı sıra izin günleri bakımından da yeterli düzeyde dinlenme olanağı veren ülkelerden biridir.

Çalışma zamanı içerisinde de bireyler kısa dinlenme ya da bir aktivite yapmaya olanak sağlayan kısa aralara sahip olabilir. Bu vakitlerin değerlendirilmesi için aktivite programları bile düzenlenmektedir. Rekreatif faaliyetlerden biri de seyahat etmektir. Son 30 yılda bireylerin boş zaman faaliyeti olarak seyahat etme sıklıkları artmıştır. Geçmişten günümüze bireylerin boş zaman değerlendirme alışkanlıkları değişmiş, daha yerleşik hayat sürmek yerine seyahat etmek ve dünyayı keşfetmek isteyen bireylerin varlığı dikkat çekmektedir. Seyahat etkinliği yoğun çalışan insan için yenilenme ve dinlenme aracı hâline gelmiş. Turizm hareketliliği sağlayıp bireylerin seyahat etme alışkanlığı kazanmaları için çalışma saatlerinde azaltılmalara gidilmiştir. Çalışan bireylerin tatil sürelerinin artırılıp çalışma sürelerinin kısaltılması aşağıdaki gibidir: Günlük çalışma saatlerinin azaltılması: günlük 10-14 saat süren çalışma süreleri 8 saate kadar düşürülmüştür. Çalışma sürelerindeki bu düşüş içerisinde bireylerin daha fazla boş zamana sahip olmalarına ve daha fazla rekreatif faaliyetlere katılmalarına olanak sağlamıştır. Haftalık çalışma sürelerinin azaltılması: 6 günlük çalışma süreleri 5 güne düşürülmüş, bu sayede bireyler hem eğlence hem de dinlenme için 2 güne sahip olmuşlardır. Bireylerin sahip oldukları 2 günlük hafta sonu tatilleri kısa süreli turizm hareketliliğine katkı sağlamıştır.

Yıllık çalışma süresinin azaltılması: Yıllık çalışma sürelerinin azaltılması bireylerin daha fazla boş zamana sahip olmasına olanak sağlamış. Bireylerin izinli oldukları süreler boyunca ücret alabilmeleri kişilerin hem turizm hareketliliğine katılmalarına hem de rekreatif birçok faaliyetin içerisinde yer almalarına fırsatlar sunmuştur.

Yıllık 1-2 hafta civarında olan yıllık izinler yıllık çalışma sürelerinin azaltılmasıyla 4 haftaya kadar çıkarılmıştır. Bireylere tanınan izin hakkı birçok sektörün de canlandırmış ve sunulan hizmetlerin kalitesi ve çeşitliliği de artmıştır. Birçok Avrupa ülkesinde çalışanlara tanınan 4 haftalık izin sürelerinin 5 haftaya çıkarılması gerektiği ile ilgili çalışmalar dikkat çekmektedir. Boş Zaman Artış Nedenleri ve Pozitif Sonuçları Birçok faktör neticesinde bireylerin sahip oldukları boş zaman süreleri arttırılmıştır. Gershuny'e göre günlük yaşamda, iş ve ev işleri için harcanan zaman azalmıştır ve bunlar bilimsel teknolojik ve ekonomik gelişmelerin meydana gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Boş zaman artış nedenleri aşağıdaki gibi listelenmektedir: • Teknolojik gelişmeler ve bu gelişmeler doğrultusunda üretimde de artışlar meydana gelmiştir.

Üretkenlik %2/3 civarında yükselmiş ve çalışanlara teknolojik gelişmeler neticesinde daha fazla boş zaman kalmıştır. • Bireylerin zamanlarının büyük bir kısmını alan ev işleri, pratik ev aletlerinin geliştirilmesiyle bu işler için harcanan zaman kısalmış ve bireylere daha fazla boş zaman kalmıştır.

• Endüstri Devrimi'nden sonra çalışanlara sendikal haklar verilmesi, çalışma sürelerinin kısaltılması, ücretli izin hakları ve ekonomik iyileşmeler neticesinde daha fazla boş zaman aktivitelerine katılmak için bireyleri teşvik etmiştir.

• Beden gücünün daha az önemli olduğu günümüz insanının kalan enerjilerini aktif boş zaman faaliyetlerine katılarak değerlendirmelerini mümkün kılmıştır.

• Eğitim düzeyindeki artış bireylerin daha bilinçli hareket etmelerini, boş zaman ve boş zamana faaliyetleri ile daha fazla ilgilenmelerini sağlamıştır.

• Modern dönemlerde iş yerlerindeki çalışan hakları önemsenmeye başlanmıştır. Makineler daha fazla vasıf gerektirmeyen işlerde kullanılırken insan gücü nitelikli işlerde kullanılmış, kalan zamanlarında çalışanlar daha fazla boş zaman aktivitelerine katılmaya olanak bulmuşlardır.

• Boş zaman değerlendirme ve boş zaman hakkı gibi kavramlar geliştikçe kadınlara tanınan özgürlüklerde de artışlar yaşanmış ve günümüz kadını bu tür faaliyetlere katılmada büyük bir çoğunluğu temsil eder hale gelmiştir.

Boş Zamanın Artmasıyla İlgili Olumsuz Neticeler Teknolojik ilerlemeler ile birlikte bireylerin çalışma hayatı daha eğlenceli ve çekici hâle gelmeye başlamıştır ve bireylerin çalışma zamanı ile boş zaman arasındaki net geçişi bulandırmaktadır. Teknolojik gelişmeler bireylere evde çalışma imkânı tanımış ve internet kullanımının hem eğlence hem iş için kullanılabilir olması, bireylerin çalışma ve boş zamanlarının birbirine geçmesine neden olmuştur. Bununla birlikte sahip olunan boş zamanın artması ile birlikte bireyler için artan boş zamanların olumsuz yönlerini beraberinde getirdiği gibi, aslında boş zamanın artmadığı tersine azaldığı yönünde de çeşitli görüşler mevcuttur.

Bu olumsuz görüşler aşağıdaki gibidir:

• Endüstrileşme ve bunun getirdiği materyalizm daha çok üretime neden olmuş ve daha fazla çalışma gereksinimine ihtiyaç duyulmuştur.

• Ekonomik gelişmeler ve bunun neticesinde meydana gelen gelir artışı belli bir kesim için gerçekleşmiş, hizmet sektöründe çalışan bireylerin daha fazla çalışmasını gerekli kılmıştır.

• Boş zamanlar bireylerin dinlenmesi için yeterli sürelerde değildir. • Dünyada işsizlik sorunu gitgide artarken insanlar boş zaman problemi yerine istihdam ve bununla ilişkili diğer problemlerle karşı

karşıya kalmaktadır.

- Çalışan kesim yeteri kadar boş zamana sahip değildir. Bu durum bireylerin toparlanması için olumsuzluklar meydana getirir.
- Endüstriyel toplumların çevreye vermiş olduğu zarardan ötürü açık alan rekreatif faaliyetler yeteri kadar yapılamamaktadır.
- Teknolojik gelişmeler neticesinde meydana gelen yeniliklere ayak uyduran insanoğlu sahip olduğu boş zamanlarda bu yeniliklere bağımlı yaşamayı sürdürmektedir. Çalışma zamanı ve boş zaman 1960'larda boş zamanın tarihsel büyümesi ile birlikte boş zaman sosyolojisinin öncülerinden ilham alındı. Bu sosyologlar yaşam standartlarının yükseldiğini biliyorlardı ve sözde kitlesel refah hakkında yazmaya başladılar. Ekonomik büyümenin faydalarının kısmen daha yüksek gerçek kazançlar ve tüketici harcama seviyeleri şeklinde alındığını biliyorlardı; ancak çalışma süresinin ne kadar azaltıldığı ile daha fazla ilgiliydiler.

Sanayi Devrimi'nden bu yana, normal bir iş gününün uzunluğu 12'den 10'a, sonra da 8 saate düşürüldü. Hafta sonu tatilleri bir günden bir buçuk güne, ardından iki tam güne genişlemiş, yıllık tatil süreleri artmıştı. İnsanların sahip oldukları boş zaman süreleri neredeyse çalışma zamanları kadar olmuştu. Tüm işçilerin maaşlı izin alabileceği bir zaman öngörülmüştü. İnsanlar "hayatlarından" (Best, 1978) keyif alacak ve insanlık "yeni bir cennet bahçesi" ne girecekti (Neulinger, 1974). Boş Zaman Endüstrisi Toplum üyelerinin yaşam standartlarının, özellikle fabrikalardaki işçilerin kötü durumunun yükseldiği Sanayi Devrimi sırasında, insan refahının teşviki, çeşitli çıkar grupları arasında kaçınılmaz bir konu hâline geldi.

Oyunun Tanımı Geçmişten günümüze oyun ile alakalı birçok tanıma yer verilmiştir.

Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

- Oyun, çocuğun kendini ifade edebilmesini sağlayan şeydir.
- Oyun, eğlenmek amacı ile yapılan şeydir.
- Oyun, kendi kendine öğrenme sanatıdır.
- Çocuğun asıl işidir.
- Uyum sağlamanın en temel yoludur.
- Çocuk gelişimi için en uygun ortamdır.
- Yetişkinlik hayatının provasıdır.
- Var olan enerjinin en masum şekilde kullanılmasıdır.
- Gelişim işlevi sağlayan önemli bir araçtır.
- Sosyal ve ahlaki değerlerin öğrenildiği eşsiz bir ortamdır.
- Freud'a göre çocuklar için oyun, farkında olunmadan içgüdü ve duygularını ifade ettiği etkinliklerdir. Oyunda arzular gerçekleşir. Travmatik yaşantılarını oyuna yansıtır ve her canlandırmada üstesinden gelir. Erikson'a göre oyun, bir ego fonksiyonu gösterir. Çocuk psiko-sosyal gelişim dönemlerindeki krizlerin üstesinden oyun vasıtasıyla gelir. Piaget için oyun uyum sağlama davranışı olarak yorumlanır. Oyun vasıtasıyla çocukta sorumluluk duygusu gelişir. Yetişkinlik çağı için gerekli rollere kendisini hazırlar. Vygotsky ise oyunda, sosyal ilişkilerin, kültürel kazanım ve öğrenmenin önemini vurgulamıştır. Oyun oynayan çocuk gizli güçlerin farkına varır ve farkına vardığı bu güçleri yetişkinlik çağında kullanır. Niçin Oyun Oynarız? Bir yetişkinin gününün çoğu saatlerinde belirli faaliyet ve uğraşlarda bulunması ne kadar beklenir ve normal bir şeyse, bir çocuğunda gününün büyük bölümünü oyunla geçirmesi o kadar beklenir ve normal bir durumdur. Yetişkin bir bireyin verimsel açıdan değerlendirmesini mümkün kılan şey genellikle çalışması ve üretmesidir. Çocuk bakımından yetişkinlerin çalışmasına eşdeğer sayılabilecek şey oynanılan oyundur. Yetişkinlerin yaşamlarını idame ettirebilmeleri ve yaşamlarını kazanabilmeleri, çalışmaları ön şartına bağlıdır. Çocuk kişilik, beceri, zekâ bütünlüğü ile bilişsel yeteneklerin çoğunu oyun faaliyeti ile kazanır. Sağlıklı bir çocuktan beklenen, yeteri düzeyde oyun oynamasıdır, bu onun normal ruhsal ve bilişsel gelişim içerisinde değerlendirilmesinin ön şartı olarak görülür. Oyun, basit ve tek yönlü bir faaliyet değildir. Her oyunun kendine özgü bazı özellikleri ve kazanımları vardır. Oyun, hem çocuklukta hem de yetişkinlikte farklı formatlarda karşımıza çıkan bir etkinliktir.

Oyun oynama ihtiyacı, aslına bakılırsa içgüdüsel olarak var olan bir olgudur. Canlının neden oyun oynadığını ya da bir bireyi oyun psikolojisi açısından değerlendirmek geçmişten günümüze merak konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Oyunun sıradanlık ve anlamsızlık kavramlarının dışında çok önemli kapsamlara sahip olduğunu ileri süren birçok araştırmacı, oyunun önemi ve özellikleriyle ilgili birçok görüş ortaya atılmış ve tartışılmıştır. Oyun Kuramları Oyun ile ilgili birçok görüş ve teori geçmişten günümüze çoğu araştırmacının odak konusu hâline gelmiştir. Oyun ile alakadar birçok görüş ve öneri, bu bağlamda incelenmiş ve günümüze ışık tutmuştur. Birinci yüzyıldan 20. yüzyıla kadar kuramsal açıdan incelenen oyun bilişsel, sosyal ve davranışsal açıdan incelenmektedir. Klasik Oyun Kuramları Fazla Enerji Kuramı Friedrich Schiller ve Herbert Spencer, fazla enerjinin kuramının öncülerindendir.

Fazla enerji kuramına göre oyun, vücuttaki fazla enerjinin harcanması olarak tanımlanmaktadır. Vücutta bulunan fazla enerji canlı bireyi bir şeyler yapmaya itmekte ve oyun vasıtasıyla bu enerjinin giderilmesi sağlanmaktadır. Fazla enerjinin oyun vasıtasıyla atılması, hem psikolojik hem de sosyal açıdan daha sağlıklı bireylerin yetişmesine olanak tanımaktadır. Rahatlama kuramı Rahatlama kuramı, oyun ile bireyin gündelik yaşantısında kaybettiği enerjisini kazanmasına dinlenmesine zihinsel olarak kendini yıpratıcı faaliyetlerden uzak kalarak yeniden zihinsel olarak aktif hâle gelmesine olanak sağlamaktadır. Oyun çalışırken kullanılan enerjinin tamamen yenilenmesini sağlar. Bu kuram zorunlu yapılan işlerin bireyleri zihnen ve bedenen yıpratıldığını ve toparlanmanın sağlanması için dinlenmenin gerçekleşmesi gerektiğini belirtir. Bunun yanı sıra gerçek dinlenmenin tamamen gerçekleşebilmesi için zorunlu faaliyetlerin dışında eğlenceli aktiviteler ile uğraşılması sonucu gerçekleşeceği görüşünü savunur. Tekrarlama Kuramı Bu kuram doğuştan gelen içgüdülere odaklanır. Hall'e göre çocuk, insanın gelişimsel dönemlerini canlandırır.

İlkel insan ile modern insan arasındaki bağlantı oyun vasıtası ile gelişimsel dönemler ile gerçekleşir.

Bu kurama göre oyun, modern yaşamda gereksinim duyulmayan içgüdülerden kurtulmanın bir yolu olarak görülür. Alıştırma Kuramı İçgüdü kuramı olarak da bilinen bu kuram, oyunun çocukları kendi kültürel çevrelerinde ihtiyaç duyacakları sorumluluklara ve yetişkinlik çağının gereksinimlerine hazırlayan bir araç olarak görülür. Yine bu görüş içgüdülerin güçlenerek gelecekte kullanılmasını öngörmektedir. Oyun şeklinde denenen ve gelecekte sergilenmesi öngörülen davranış provalarıdır. Modern Oyun Kuramları Psikoanalitik Oyun kuramı Freud tarafından savunulan görüş, duygusal gelişimde oyunun rolü üzerinde durur. Oyun vasıtası ile yetişkinler çocuğun duygusal durumu hakkında bilgiler edinir. Bu kuram, sağlıklı bir kişilik gelişimi için oyunun önemini vurgulandığı bir kuram olarak karşımıza çıkmaktadır. Oyunun sağlıklı gelişim için bir terapi olarak kullanılması görüşünü de ileri sürer. Bilişsel oyun kuramı Ünlü psikolog Piaget oyunu, bilişsel süreçler ve bilişsel gelişimin bir parçası olarak görmüştür. Bu kurama göre oyun bilişsel düzeylerin gözlemlenebilmesine olanak tanımanın yanı sıra bilişsel gelişime de katkılar sağlayan önemli bir araçtır. Diğer Oyun Kuramları Vygotsky'nin Oyun Kuramı Vygotsky oyunu bir toplumsal etkinlik olarak görmüştür. Oyun, çocuğun içinde yaşayacağı sosyo-kültürel özelliklerin anlaşılmasına başlanıldığı bir süreci temsil eder. Oyun bireyin çevresi ile etkileşim hâlinde olması ve sonrasında çevrenin kontrol altına alınması sürecidir. Oyun, bu etkileşimin sağlanmasına olanak tanıyan en uygun atmosferi sağlar. Her oyun özel bir durumdur ve bu özel durumlar için yeni bir davranışlar geliştirilir. Bateson Oyun Kuramı Bateson oyunun, sosyal gelişime olanak tanıyan etkileşim ve iletişim aracı olduğunu ileri sürer. Oyun aynı türden canlıların bir arada sosyal etkileşim ve gelişimlerini sağlayan bir aktivitedir. Sutton-Smith Oyun Kuramı Brian Sutton-Smith oyunu yaratıcılık açısından ele almış, daha sonra "oyunun idealleştirilmesi" eğilimi ile oyunun çocukları denetim altında tutmanın bir aracı görüşünü benimsemiştir. Oyunun Temel Özellikleri Temel kapsamı göz önünde bulundurulduğu zaman oyun birçok özelliğe sahiptir. Aşağıda oyunun sahip olması gereken özellikler ile ilgili araştırmacı görüşlerine yer verilmiştir. Huizinga oyunun temel 7 bileşeninden bahseder: • Gönüllü katılım sağlanan oyun serbest bir aktivitedir. Çocuklar yetişkinler ve hayvanların oyun ihtiyacı vardır, eğlenceli bir aktivite olan oyun katılımcıya zevk verdiği için tercih edilir.

Oyunun serbest bir aktivite olması zorunlu katılımı engeller bu da katılımcıya haz sağlar.

- Oyun, gündelik ya da hayatın kendisi değildir. Oyun ile birey gündelik hayatın sıkıcılığından kurtulur.
- Karşılıksız yapılan bir faaliyettir. Oyun; hayatın zorunlulukları dışında, tatmin sağlayan geçici bir aktivitedir.
- Oyun, zamansal ve mekânsal açıdan sınırlılıklara sahiptir. Gerçek dünya dışında kendine özgü belirli kurallar doğrultusunda başlangıç ve bitişi belirlenmiş faaliyetlerdir.
- Oyun, estetik bir düzen içerisinde yansıtılan faaliyetlerdir.
- Oyunun bağlayıcı kuralları vardır. Bu kurallara riayet edilmediği takdirde oyun sonlanır.
- Kendine özgü bir gruba sahiptir. Bu grup oyunculardan oluşur. Grubun kendine özgü normları ve kuralları vardır, bu kurallar dış dünyadan tamamen bağımsızdır.

REKREASYON KAVRAMI

Günümüz insanları stresli iş ve sosyal yaşamlarından arınmak, kendilerini yeniden yapılandırmak için bir dizi eğlenceli ve sosyal yönü ağır olan etkinliklere/aktivitelere yönelmektedir. Kişilerin serbest zaman dilimleri içerisinde doyum, haz ve eğlenme amacıyla gönüllü olarak katılım gösterdikleri bu aktivite ve deneyimler rekreasyon olarak isimlendirilir. Bireylerin serbest zaman dilimlerinde sıkıcı olmaktan ziyade keyif veren ve sonucunda bireylerin doğrudan doyum/haz almalarını sağlayan rekreasyon faaliyetleri, bu yönüyle diğer kavramlardan ayrılmaktadır. İlk insan topluluklarından günümüze değin belli aşamalar geçirek gelen rekreasyon faaliyetleri, günümüz insanının standartlarını da bu süreç içerisinde sürekli değiştirmiştir. Özellikle Sanayi Devrimi'nin başlangıcıyla birlikte gelişen makineleşme, endüstrileşme, teknolojik gelişmeler ve bunun akabinde oluşan sosyo-ekonomik koşulların insan üzerinde yarattığı fizyolojik, psikolojik ve duygusal etkileri kırmanın etkili yolu rekreasyon aktiviteleri olmuştur. Bir aktivitenin rekreasyon aktivitesi olarak değerlendirilebilmesi için genel itibarıyla bireylerin kendi hür iradeleri ile gönüllü olarak katılımı tercih etmeleri gerekmektedir. Rekreasyon aktivitelerinde amaç, bireyleri sosyal etkinliklere sevk ederek onların fiziksel ve ruhsal olarak rejenere olmalarını sağlamaktır.

Bu yönüyle de rekreasyon aktivitelerinin bireylere bir fayda sunduğunu söylemek mümkündür. Yani rekreasyon aktivitelerinden beklenti, yapıcı olması yönündedir. Bir başka deyişle bu aktiviteler bireylere fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal olarak zarar vermemelidir. Günümüzde sıkça kullanılan rekreasyon kavramı; bireylerin zorunlu davranışlar sergilemek durumunda kaldıkları zaman diliminin dışında, yani boş zamanlarında kendi hür iradeleri ile gönüllü olarak katılım gösterdikleri ve sonucunda doyum elde ettikleri etkinlikler olarak ifade edilmektedir. Rekreasyon kelimesi İngilizce bir kelime olan "recreation" kelimesinden dilimize geçmiştir. Latince ismi ise "recreatio" olmakla birlikte "yenileyen, iyileştiren" anlamını taşımaktadır. Türk Dil Kurumu'na göre anlam olarak, "insanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikleri" ifade etmektedir. Rekreasyon kavramı bazı teorilerde "oyun" kavramı ile eşdeğer görülmektedir. Bu teorilere göre rekreasyonun yetişkinlerce, oyunun ise çocuklarca gerçekleştirilen bir etkinlik olduğu savunulmaktadır. Hatta öyle ki, Amerika kıtasına yerleşen ilk İngiliz kolonistlerin fizyolojik ihtiyaçlarının tatmini ardından yönelim gösterdikleri şey oyun oynama olmuştur. Varlığından bu yana gelişimini diğer ihtiyaç faktörlerine göre daha geç tamamlayan eğlence, oyun, oyalanma gibi kavramlar, günümüz çağının beraberinde getirdiği birtakım zorluklarla birlikte bir fenomen hâline gelerek insanoğlunun önemli bir ihtiyacı durumuna gelmiştir. Zaman içerisinde teknolojiye yaşanan gelişmeler ve buna bağlı ilerlemeler makineleşmeyle birlikte üretimin de artmasına olanak tanımış ve böylece insana olan ihtiyaç nispeten daha az olmuştur. Dolayısıyla toplumdaki yaşam koşullarının iyileşmesiyle birlikte, organize edilmiş rekreasyon etkinlikleri de toplumsal yaşamda daha belirgin bir şekilde ön plana çıkma imkanı bulmuştur. 19. yüzyılın sona erip 20. yüzyılın başlamasıyla birlikte rekreasyona olan ilgilenim düzeyi giderek artmıştır.

20. yüzyılın ortalarına gelindiğinde endüstrileşmiş toplumlarda sosyal yaşam içerisinde rekreasyon bir ihtiyaç olarak yerini almıştır. Rekreasyon kavramının gelişimini Türkiye nazarında değerlendirecek olursak, bunu cumhuriyet öncesi ve sonrası şeklinde ortaya koymakta fayda vardır. Cumhuriyet öncesi dönemlerdeki Anadolu topraklarında insanlar kadın-erkek ayrımı yapmaksızın tarım ve hayvancılıkla uğraşır ve sürekli olası bir savaşa karşılık hazırlık yaparlardı. Atıcılık, silah kullanma ve savaş taktikleri gibi birçok etkinliklerle ilgilenirlerdi. Bunun yanı sıra düğünler, törenler, şöenler gibi birtakım eğlence aktiviteleri yapılırdı. Osmanlı İmparatorluğu döneminde kadınlar, ev içi serbest zaman etkinlikleri olarak misafirlik, saz çalma, şarkı-türkü söyleme, oya, dikiş-nakiş ve dini etkinliklerde faaliyet gösterirken; erkeler ise; mesire yerlerine, kahvehanelere, hamama gider; kuşçuluk yapar, atıcılık ve avcılık ile ilgili faaliyetlerde aktif olurdu. Osmanlı döneminde gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetlerini sınıflandıracak olursak; açık alan, kapalı alan ve ev içi rekreasyon faaliyetleri olmak üzere üçe ayırabiliriz.

Açık Alan Rekreasyon Faaliyetleri

- Geleneksel devlet şöen ve törenleri,
- Özel günlerde düzenlenen mesireler,
- Bağ bahçe ve kır gezileri,
- Deniz eğlenceleri. **Kapalı Alan Rekreasyon Faaliyetleri**

- Kahvehaneler,
- Tekkeler,
- Hamamlar.

Ev İçi Rekreasyon Faaliyetleri

- Hikâye ve masal anlatma,
- Dikiş-nakiş,
- Misafirlik,
- Saz çalma,
- Şarkı-türkü söyleme.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasıyla birlikte boş zaman ve rekreasyon anlayışında yeni bir çağa geçilmiştir. Eğitim imkanının artması, ulaşım ve haberleşmedeki yenilikler, tatil kavramının çalışan kesimle beraber toplumda yaygınlaşmaya başlaması gibi durumlar çalışma dışı zaman içinde serbest zaman kullanımına yeni olanaklar sunmuştur. Buna, toplumun sanat, kültür ve spor yaşamını geliştirmeye yönelik devletin gerçekleştirdiği önemli atılımlar destek olmuştur.

Devletin bu atılımlarına;

- Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü (1933),
- Konservatuar (1936),
- Devlet Tiyatroları, Devlet Senfoni Orkestrası, Devlet Opera ve Balesi (1949),
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (1989),
- Birçok üniversitede açılan rekreasyon bölümleri,

Birçok şehirde kurulan rekreasyon alanları, örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca Türkiye sahip olduğu jeopolitik konumu sebebiyle yaz turizmine oldukça elverişlidir. Bunun yanı sıra tarihî ve doğal güzellikleriyle de birçok rekreatif etkinliğin organize edilmesine olanak tanıyan özelliklere sahiptir. Türkiye, yaz turizminde olduğu gibi kış turizminde de Erzurum, Bursa, Bolu, Kayseri gibi belli illeriyle ön plana çıkmaktadır. Kış turizmine yönelik özellikle otel ve kayak alanlarında çok çeşitli rekreasyon ve animasyon hizmetinin sunulması, bu coğrafyaya yerli ve yabancı turistin çekilmesinde etkili olmaktadır.

Günümüze geldiğinde ise trend olan bazı rekreasyon aktiviteleri şunlardır:

- Göl aktiviteleri,
- Kampüs içi rekreasyonel faaliyetler,
- Spor kompleksleri,
- Orman içi rekreasyon ve kent ormancılığı,
- Terepatik rekreasyon,
- Endüstriyel rekreasyon,
- Alışveriş ve eğlence parkları,
- Arkeoloji ve müzecilik,
- Festivaller ve şenlikler.

Rekreasyon kavramının tarihsel süreç içerisinde geçirdiği her bir evre göz önünde bulundurulduğunda ise geçmişten bugüne değin rekreasyon kavramında değişmeyen üç temel olgu bulunmaktadır.

Bunlar;

1) İş sahibi olmak (çalışmak),

2) Uyumak,

3) Fizyolojik ihtiyaçların giderilmesi (yeme-içme, barınma, ibadet vb.). Bu üç temel olgu dışında insanların sahip olduğu zaman, boş zaman olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda insanoğlunun bu boş zaman diliminin içerisinde dinlenme ve yeniden enerjik olma amaçlı gerçekleştirdiği tüm etkinlik ve faaliyetler, rekreasyon etkinliği olarak tanımlanmaktadır.

REKREASYONUN ÖZELLİKLERİ

Milyarlarca insanın yaşadığı, çok çeşitli etnik milletlerin, devletlerin ve kültürlerin var olduğu bir dünyada tüm insanların aynı olgulardan zevk alması, tek bir dine mensup olması veya tek bir rengi beğenmesi gibi bir durum gerçek olamayacak kadar uzaktır. Bu düşünceye rekreasyon disipliniyle yaklaşıldığında tüm insanların boş zamanlarını aynı rekreatif etkinliği tercih ederek geçirmesi mümkün değildir. Bu yüzden insanlar rekreasyon etkinliklerini tercih ederken birtakım özellikleri göz önünde bulundurarak bu tercihlerini gerçekleştirmektedir. Her bir rekreasyon etkinliğinin kendine has özelliğinin bulunmasının yanı sıra, bir etkinliğin rekreasyon etkinliği olarak değerlendirilebilmesi için de birtakım ortak özellikleri bünyesinde barındırması gerekmektedir.

Rekreasyon kavramına yönelik literatür çalışmaları incelendiğinde rekreasyon faaliyetlerinin en temel ve belirgin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Boş zaman içinde yapılmalı,
- Özgür irade önemsenmeli,
- Herhangi bir etkinlik ya da eylem içermeli,
- Planlı ya da plansız olarak gerçekleştirilebilmeli,
- Demografik etmenlerden bağımsız olmalı,

- Bir iş ya da mesleki amaç taşımamalı,
- Mekan, zaman, duygu ve düşünce kısıtlaması olmamalı,
- Hayal gücü ve kabiliyet bakımından çeşitlilik göstermeli,
- Evrensel olmalı,
- Toplumun örf, ahlak ve manevi değerleriyle çelişmemeli,
- Etken, edilgen ve ettirgen katılım olmalı.

REKREASYONUN FAYDALARI

Bir rekreasyon aktivitesinin, öncelikle rekreasyonun tanımından hareketle, serbest zamanın değerlendirilme şekline bağlı olarak ruhsal ve fiziksel yönden olumlu faydalar sağlaması beklenir. Rekreasyon, bireyler üzerinde bedensel ve ruhsal yönden iyileştirmeler (fayda) sağlamasından dolayı insan hayatında oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir. Özellikle gelişim ve ilerlemenin bir sonraki nesle aktarımını sağlayan gençlerin, ruhsal ve fiziksel yönden sağlıklı bireyler olabilmeleri için onların yatkınlıklarına uygun rekreasyonel faaliyetlerin icra edilmesi oldukça önemlidir.

Rekreasyon faaliyetlerinin insan üzerindeki faydalarını şu şekilde sıralamamız mümkündür:

- Fiziksel sağlığı korur ve geliştirir.
- Ruh sağlığını korur ve sürdürülmesine yardımcı olur.
- Bireyi sosyal bir insan yapar.
- Bireysel beceri ve yeteneğin gelişmesine katkıda bulunur.
- Yaratıcı gücü geliştirir.
- Bireye mutluluk verir.
- Bireyin çalışma motivasyonunu ve iş verimliliğini artırır.
- Rekreasyon aktivitelerinin gerçekleştirildiği yerde ekonomik bir canlılık ve hareketlilik meydana gelir.
- Toplumsal dayanışma ve bütünleşmenin tesisinde aracı rol üstlenir.
- Demokratik toplumun oluşumuna olanak tanır.

REKREASYON FAALİYETLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Rekreasyon faaliyetlerinin sınıflandırılmasında bazı ölçütler ön plana çıkmaktadır. Bu anlamda literatürde birden çok sınıflandırmanın yapıldığı görülmektedir. Öyle ki, bazı rekreasyon faaliyetlerinin birden fazla gruba girmektedir.

Bu ünite kapsamında ele alınan rekreasyon faaliyetlerinin sınıflandırılması ise şu şekildedir:

- 1- Mekânsal Açıdan Rekreasyon Çeşitleri
- 2- Katılımcıların Milliyetlerine Göre Rekreasyon Çeşitleri
- 3- Bireyin Etkinliklere Katılım Şekline Göre Rekreasyon Çeşitleri
- 4- Katılımcıların Yaşlarına Göre Rekreasyon Çeşitleri
- 5- Katılımcıların Sayısına Göre Rekreasyon Çeşitleri
- 6- Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon Çeşitleri

Serbest zaman, kişinin yapma mecburiyeti olmadığı ve günlük işler ile fizyolojik ihtiyaçların dışında kalan zaman olarak tanımlanmaktadır. Kişinin keyif alarak geçirdiği serbest zaman içerisinde sosyalleştiği, kendine güveninin arttığı ve hayattan zevk aldığı söylenebilir. Rekreasyon; kişinin öz benliğine uygun olarak ve yaparken keyif aldığı toplumsal, kültürel ve sportif etkinliklere katılarak günlük hayatın getirdiği monotonluktan kurtulması ve sosyalleşerek toplumsal bir kişilik kazanması, ekonomik kazanç amacı gütmeyen etkinlikler olarak tanımlanabilir. Rekreasyon, serbest zamanın değerlendirilmesi ile ilgili bir kavram olduğu için farklı konularla birlikte ele alınmıştır.

Rekreasyon ile ilgili literatür incelendiğinde rekreasyon kavramının farklı çalışmalarda farklı araştırmacılar tarafından ele alındığı görülmektedir. Bunlar; turizm, alışveriş, park ve bahçeler gibi farklı konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Rekreasyon Türkçe kelime karşılığı çoğunlukla serbest zamanları değerlendirme olarak kullanılan rekreasyon, Latince "re" ve "create" kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Kişilerin veya toplumsal kümelerin serbest zamanlarında tamamen gönüllü olarak katıldıkları, dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler olarak ifade edilmektedir.

Günümüzde gelişen ekonomik ve sosyal olanaklar ile artış gösteren stres ve monoton yaşam, insanları fiziksel ve ruhsal olarak problemlerle karşı karşıya getirmiştir. Bu durumlarla karşılaşmak istemeyen bireyler farklı sosyo-kültürel ve sportif aktivitelere yönelmiştir.

Rekreatif Etkinliklerin Planlaması Rekreasyon planlaması; çevre tasarımının bilgi ve tekniğini, serbest zamanı, açık alanları, enerji ve parayı insan ihtiyaçlarına uygun olarak kullanabilme alternatifleri yaratan sosyal bilimlerle birlikte kullanarak, insanların serbest zamanları ile mekân arasında ilişki kuran bir yöntemdir. Rekreasyon planlamasının en önemli amacı, şehir yaşamı ve çevresinden, el değmemiş doğal kaynaklara dek uzanan doğal çevrenin kalitesini yükseltmektir. Bunun dışında, toplumun doğal çevresini daha estetik, güvenli, işlevsel, zevk verici ve verimli hale getirmek, var olan altyapı olanaklarını yeni katkılarla iyileştirmek, rekreasyon konusunda toplumsal hizmet sunmak, kamu ve özel sektör mülkiyetindeki rekreasyon kaynaklarının geleceğe yönelik dağılımında, karar vericiye yönlendirici bilgiler vermek, toplum kalkınması ile ilgili konularda, kendi alanında politik karar verecek olanları teknik yönden bilgilendirmek, topluma hizmet veren her türlü sektör ve birimle iletişim ve işbirliği kurmak da rekreasyon planlamasının ve rekreasyon planlamasının amaçlarıdır.

Rekreasyonel Organizasyonlar Planlanırken Göz Önüne Alınması Gereken Faktörler:

- İlgili,
- Yaş,
- Cinsiyet,
- Yer,
- Yetenek-Beceri,
- Zaman,
- Grubun Büyüklüğü,
- Organizasyon Tipi,
- Topluluk Tipi (Kültürel Öğeler),
- Liderlik ve Mevcut Fon,
- Amaç.

Rekreasyonel Organizasyonlar Planlanırken;

1. Programlar, her topluluğu ve her kesimi kapsayacak nitelikte ve eşit imkanlar sağlayacak şekilde olmalıdır.
2. Kişilerin ve grupların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir.
3. Yılın her mevsimi ve her ayından yararlanılmalı, çok zengin etkinlikleri barındırmalıdır.
4. Toplumun tüm kaynaklarından faydalanılmalı ve kaynaştırılmalıdır.
5. Kamu, özel, yerel ve diğer gönüllü kuruluşlarla işbirliği sağlanmalıdır.
6. Her yaş grubunun oyun ve spor ihtiyaçları için spor tesisleri, işletmesi ve hizmetleri organize edilmelidir.
7. Rekreasyonun özel amaçlarını gerçekleştirecek uzman liderlere yer verilmelidir.
8. Kazalara karşı güvenli olmalıdır. Rekreasyon Programlama Rekreasyon programlama; etkinlikleri kapsayan, rekreatif hizmetler veren, sistematik olarak düzenlenen ve bir amaç güden aktiviteler olarak tanımlanabilir. Günümüzde rekreasyon programlamanın önemini anlaşılması, yüksek kaliteli program deneyimleri ve katılımcıların istek ve arzularını karşılayan başarılı programların geliştirilmesi için

önem kazanmaktadır. Özellikle rekreasyon programlarının, toplumun ve kişilerin grup uyumunu, kültürel ve etnik yapılarını, yaşam biçimlerini, kişiliklerini algulamalarını ve geliştirmelerini sağladığı, ekonomik gelişmeyi, serbest zamanı etkili kullanmayı geliştirdiği belirtilmektedir.

YÖNETİM

İki ya da daha çok kişinin bir amacı gerçekleştirme için bir araya gelerek belirledikleri amaca yönelik yaptıkları işlemlerin ve eylemlerin tümüdür. Diğer bir tanıma göre ise; insanları etkileme, onları toplumun ortak çıkarları ve yararları doğrultusunda yönlendirir.

YÖNETİMİN UNSURLARI

Rekreasyon Yönetiminde Süreçler

1. Karar Verme: Organizasyon tipine karar vermedir.
2. Planlama: Kaynakların, personelin ve paranın kullanım alanlarının belirlenmesidir.
3. Örgütlenme: Rekreasyon sistemlerinde örgütlenme kurumun çalışmaları için birimler arasında gerekli iş bölümünün ve işbirliğinin yapılabilmesi, ayrıca yetki ve sorumlulukların belirlenmesidir.
- 4.İletişim: Emirleri ve açıklamaları içerir.
5. Eşgüdüm: Örgütün veya organizasyonun genel amaçlarına ulaşmak için gerekli uyumu sağlayan etkidir. Birimler arasındaki işbirliğini güçlendirir.
6. Denetim: Hangi emirlerin veya sözleşmelerin etkili olduğunu tanımlayan bir süreçtir.
7. Değerlendirme: Hangi amaçlara ne kadar ulaşıldığının tespitidir.

YÖNETİM YAKLAŞIMLARI

İnsanlık tarihi boyunca yönetim, çözülmesi gereken ana problemlerden biri olarak ortaya çıkmıştır. Yönetme işlevi, mikro ya da makro ölçekte doğru ve sistematik bir şekilde gerçekleşmedikçe sorun ve kriz ortamının doğmasına yol açar. Bu nedenle tarih boyunca meydana gelen gelişmeler ve değişimler paralel olarak çeşitli yönetim yaklaşımları insan hayatı içerisinde yer almıştır. Bu yaklaşımlar özellikle Sanayi Devrimi sonrası, Klasik Yönetim Yaklaşımı, Neo-Klasik Yönetim Yaklaşımı ve Modern Yönetim Yaklaşımı olarak birbirini takip eden süreçler olarak gerçekleşmiştir.

KLASİK YÖNETİM YAKLAŞIMI

Klasik yönetim yaklaşımı, Sanayi Devrimi ve endüstrileşmenin kısa süre içerisinde gelişmesi sonrası ortaya çıkan problemlerin önlenmesi amacıyla ortaya çıkmıştır. Klasik yönetim yaklaşımı, içerik olarak Taylor'un bilimsel yönetim yaklaşımı, Fayol'un yönetim süreci yaklaşımı ve Weber'in bürokrasi yaklaşımından oluşmaktadır. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı Bilimsel yönetim yaklaşımı, Frederic Taylor'un çalışma hayatına dair incelemelerini ortaya koyduğu "Bilimsel Yönetim İlkeleri" eserindeki görüşlerini dayanak alarak oluşmuştur. Taylor incelemelerini önemli oranda üretim faaliyeti içerisinde bulunan yerlerde görev yapan işçi profillerini inceleyerek gerçekleştirmiştir. Bu incelemeler sırasında işçilerin bu süreçlerde verimli çalıştırılmadığını gözlemlemiş ve bunun nedenlerine yönelik olarak çıkarımlarda bulunmuştur. Yönetim Süreci Yaklaşımı Yönetim süreci yaklaşımı, Henry Fayol'un yönetim kademesine yönelik yaptığı çıkarımlar ile şekillenmiştir. Fayol kendi anlayışını oluştururken üst yönetimin belirli prensiplerin (iş bölümü, yetki ve sorumluluk, merkezileşme ilkesi, hiyerarşi ilkesi, disiplin, yönetim birliği) yöneticilerin kendi ihtiyaçlarına yönelik olarak uyarlanması gerektiğini ve buna uygun olarak hareket etmesi gerektiğini belirtmiştir. Bürokrasi yaklaşımı 1900'lerin başlarında Alman sosyoloğu Max Weber tarafından geliştirilmiştir. Max Weber'e göre bürokratik bir yapı, günlük dilde kullandığımız, işlerin geciktirilmesi, yokuşa sürülmesi, "bugün git yarın gel" anlamının tersine etkinlik açısından ideal bir organizasyon yapısıdır. Weber bürokrasiyi organizasyon açısından ele almış, bir büro veya bir makam tarafından yönetimi düşünmüştür.

NEO-KLASİK YÖNETİM YAKLAŞIMI

Klasik yönetim anlayışı ve bürokratik yönetim anlayışının oluşturduğu felsefeler, 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar çok etkili olmuş ve benimsenmiştir. I. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan ekonomik sıkıntılar firmalarda görev yapan personelin sorunlarının da gün yüzüne çıkmasına yol açmıştır. Bu dönemde temel olarak klasik anlayışının görüş ve ilkeleri benimsenmiştir. Hawthorne deneylerinin de yansıttığı veriler ışığında insanların sistemin bir parçası makine gibi görmek yerine insanlara karşı yönetim anlayışının revize edilmesi fikrini ortaya atmıştır. İnsan İlişkileri Yaklaşımı İnsan ilişkileri yaklaşımı, Mayo ve Roethlisberger'in liderliğinde gerçekleşen Hawthorne çalışmaları sonucunda elde edilen veriler ışığında geliştirilmiştir. Bu anlayış, sistemin merkezine insanı alarak başarıya ulaşmanın stratejisini oluşturmuştur.

Davranışsal Yaklaşım Davranışsal yaklaşım, kurumlarda arzu edilen performansa ulaşabilmek için yönetim sınıfının, personelin sahip olduğu kabiliyet ve tecrübelerini arttırabilecekleri bir yapı ortaya koymaları gerektiği teorisine dayanır. 1950'li yıllarda Maslow ve McGregor önderliğinde birçok bilim adamı, bu yaklaşımın oluşmasına katkıda bulunmuştur. Özellikle Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi ve McGregor'un X-Y teorisi davranışçı yaklaşımın gelişiminde önemli roller oynamıştır. Mc Gregor X-Y Kuramı Mc Gregor ilke olarak, hem klasik yönetim yaklaşımı hem de neo-klasik yönetim yaklaşımını harmanlayarak yeni bir yönetim kuramı ortaya koymuştur. Bu kuramda yöneticilerin personel üzerindeki davranışlarının insanlarda oluşturduğu algı üzerinde etkili olduğunu savunarak, emekçi sınıfının bir kısmının klasik yönetim anlayışını bir kısmının da neo-klasik yönetim anlayışını temsil

ettiğini belirtmiştir.

MODERN YÖNETİM ANLAYIŞI

Modern yönetim yaklaşımı, kendinden önceki süreçlerin artı ve eksi yönlerini tespit ederek bunları arasında koordinasyon ve etkileşim sağlayarak elde edilen yeni verilere uygun olarak değişimler hedefleyerek yeni bir konsept oluşturmuştur. Bu anlayış, örgütü sahip olduğu çevresel faktörlerden etkilenen bir açık sistem olarak değerlendirmiştir. Örgütler sürekli olarak etrafındaki çevre ile etkileşim içerisindedir. Modern yönetim yaklaşımı, günümüzdeki kurumsal yapının sahip olduğu temel olguları ortaya çıkarmıştır. Sistem Yaklaşımı Sistem yaklaşımı teorik olarak, yöneticinin sahip olduğu bilgi ve birikimler sayesinde doğru ve etkili parçaları seçerek kullanmasını ve bu sayede yeni bilgiler elde etmesini ve kavramasını kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Yönetim birimi, sahip olduğu örgüt içerisine esnek bir perspektif ile yaklaşarak analiz ve değerlendirme yapması ve geri dönüt olarak eksik ve yetersiz olunan parçalara yönelik önleyici tedbir almayı kolaylaştırır.

Sistem yaklaşımının gerçekçi olması için gerçekten her anlamda donanımlı ve yeterli yöneticilere sahip olmak gerekir. Durumsallık Yaklaşımı Durumsallık yaklaşımı, kendinden önceki ekollerin aksine kesin ve en doğru bir sistem olmadığını savunmaktadır. Bu anlayışa göre her olay kendi içerisinde spesifik özelliklere sahiptir. Durumsallık yaklaşımı, yönetimin evrensel olduğu düşüncesini kabul etmemekte ve her durumun farklı bir yönetim tarzı gerektirdiğini savunmaktadır. Durumsallık yaklaşımı, kendisinden önce gelen yönetim teorilerinin bir sentezidir ve çeşitli durumlarla ilişkili olarak gerekli olduğunda, diğer yönetim yaklaşımlarının (klasik, neo-klasik ve modern yönetim yaklaşımı) bağımsız ya da birlikte kullanılmasıdır.

ÇAĞDAŞ YÖNETİM YAKLAŞIMI

İnsanlık tarihindeki gelişmelerin yönetim anlayışlarında ciddi anlamda değişimlere neden olduğu daha önce vurgulanmıştır. Soğuk Savaş döneminin sona ermesiyle birlikte dünyayı etkisi altına alan küreselleşme rüzgârı, birçok ulusal organizasyonun önce uluslararası daha sonra da global anlamda etkin olması sonucunu doğurmuştur. Gelişmelere uyum sağlamak işletmelerin faaliyetlerini sürdürmeleri için koşulsuz uyulması gereken bir kuraldır. Bu nedenle yaşanan değişimlere entegre olmak adına insanı merkezli yönetim yaklaşımı, müşteri memnuniyetini esas alan yaklaşım ve toplam kalite yönetimi (TKY) ve paralelinde insan kaynakları yönetimi düşünceleri ortaya çıkmıştır.

Rekreasyonun İlişkili Olduğu Alanlar Rekreasyon faaliyetleri gerçekleştirilirken birçok alanı içine alacak şekilde etkinliklerini yürütmektedir. Bu alanların neler olduğu aşağıda özetlenmiştir. Sanat Sanatsal anlamı yapılan rekreasyon etkinlikleri, insanların boş zamanlarını sanatın birçok yönü ile ilgilenecek gerçekleştirdikleri faaliyetler olarak tanımlanır. Sanat, insanoğlunun varoluşundan bu yana buldukları toplum yaşam tarzına göre geliştirilmiş bir olgu olarak varlığını sürdürmüş ve binlerce yıl içerisinde bu olgu gelişerek günümüze kadar gelmiştir. Sanat, toplumun gerçeklik hâlinin birtakım değişikliklerle sahneye oyunlara yansması olarak karşımıza çıkmıştır.

Sanatın türlerini aşağıdaki şekilde sınıflandırabiliriz: Ritmik sanat İnsanların yüz, el, kol ve bacaklarını kullanarak gerçekleştirdikleri tiyatro, folklorik türdeki hareketlerdir. İşitsel sanat Sözler ve sesler kullanılarak insanların duygu ve düşüncelerini etkileyecek şekilde düzenlenmiş müzik ve şairlerdir. Plastik sanat Sanat tarihi içerisinde kabul edilen maddeyi şekillendirmek diye isimlendirdiği, boyutlarının kullanılan maddeye göre değiştiği sanatlara verilen isimdir. Bu sanat türleri el işçiliği gibi küçük el sanatları olabileceği gibi; resim, heykel, mimari gibi büyük çaplı el sanatları da olabilir.

Endüstriyel sanat Endüstriyel üretim yapan otomobil bilgisayar gibi malların üretiminin de gerçekleştirildiği sanat türü olarak sınıflandırılabilir. Sanat ve Rekreasyon İlişkisi Sanatın bir dalını ya da daha fazlasını ele alarak boş zamanların değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir. İnsanların sanatsal yeteneklerini ön plana çıkararak bunların geliştirilmesini ifade eden etkinliklerdir. Oyun Oyun, insan ve hayvanlarda değişik şekillerde ortaya çıkmaktadır. Hayvanlarda gerçekçi temellere oturtulmadan içgüdüsel olarak gerçekleşirken; insanlarda, daha gerçekçi temeller üzerine oturtularak ortaya çıkmaktadır.

Oyun ve Rekreasyon İlişkisi Oyun, boş zaman faaliyeti olarak değerlendirdiğimizde rekreatif etkinlikle nasıl bir ortak noktaya sahip olduğunu görebiliriz. Oyun, gönüllü olarak yapılan bir aktivitedir ve boş zamanlarda bu faaliyetler gerçekleştirilir. Rekreasyon da boş zaman faaliyeti olarak düşünüldüğünde ikisinin de ortak noktası aynıdır. Ya da başka bir deyişle ikisinin de boş zamanlarda gerçekleştirilen bir faaliyet olarak aynı noktada bir araya geldiğini söyleyebiliriz. Kültür Kültür kelimesi eski çağlarda toprakla uğraşma ürün yetiştirme gibi anlamlara gelirken; günümüzde kültür sanat, ahlak, din, gelenek ve göreneklere temsil eden bir kelime olarak kullanılmaktadır. Kültür ve Rekreasyon Toplumun eğitim seviyesi yükseldikçe kültürel yapısını da olumlu şekilde değiştirmeye başlamıştır. Kültürel yapı rekreasyon faaliyetlerinde etkili olmuştur.

Eğitim Eğitim insanın doğumundan sonraki yaşamında, bebeklik döneminde ebeveynlerle başlayan okul döneminde devam eden meslek edinme ve çevre etkisiyle sürdürülen bir süreç olarak tanımlayabiliriz. İnsanın yaşamının her döneminde bir şeylerin eğitimini alarak sürdürdüğü uzun zamanlı öğrenme sürecidir Eğitim ve Rekreasyon Eğitim seviyesi ile rekreasyon aktiviteleri arasında doğrusal bir ilişki vardır. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe rekreasyon faaliyetlerine katılım ve çeşitliliğinin arttığı gözlemlenmiştir. Toplumdaki eğitim seviyesinin artışı kültürlü toplum oluşmasına neden olur. Bu yüzden boş zamanları değerlendirme çeşitliliği artar ve eğitilmiş insanlar daha fazla rekreasyon faaliyetlerine katılımı da yükselir. Sağlık Tüm insanların ilk amacı sağlıklı olmak, ikincisi ise hayatı boyunca sağlıklı kalmaktır. İnsanın birinci amacı olmadan diğer aktivitelerin hiçbir önemi yoktur. Tüm toplumlarda benimsenen sözlere baktığımızda “önce sağlık”, “sağlık olsun” diye söyleriz. Sağlık olmadan hiçbir şeyi gerçekleştirmek istenmeyeceğini biliriz Sağlık ve Rekreasyon Günümüzde insanların iş hayatında hareketsiz ve stresli bir ortamda çalıştığını, fastfood diye isimlendirdiğimiz sağlıksız ve düzensiz yeme alışkanlıklarının olduğunu, geri kalan zamanlarını yalnız geçirdiklerinden yakın arkadaş olarak alkol ve sigarayı tercih ettiklerini düşündüğümüzde, bu olumsuzlukların üzerlerindeki etkilerini en aza indirmek ve sağlıklı bir hayatı tercih etme bilincini oluşturmak gerekir.

Fitness faaliyetleri

- Spor aktiviteleri,
- Kaplıca hizmetleri,
- Sauna, masaj hizmetleri,
- Üvalizm (sağlık kürü) hizmetleri,
- Terapotik rekreasyon faaliyetleri.

Spor ve Rekreasyon Rekreatif amaçlı yapılan sportif faaliyetlerin çoğunluğu fiziksel egzersizlerdir. Gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetlerinin içinde spor branşlarının birçoğunun reaktif aktivitelere

uyarlanmış şeklidir. Gönüllük Esasına Dayalı Rekreasyon Rekreasyonel etkinliğe katılmak için iki önemli sebep vardır. Bunların ilki gönüllülük, ikincisi ise serbestliktir. Sanatın, sporun ya da kültürel bir faaliyetin rekreasyonel bir etkinlik kazanabilmesi için bunun zorunluluktan uzak ve aynı zamanda bireyin gönüllü olarak yapması gerekmektedir. Rekreasyon ve Animasyon İlişkisi Animasyon literatürde şevk, canlılık gibi anlamlara gelmektedir. Teknoloji kullanılarak bilgisayar ortamında oluşturulan animasyon ise, hareket yanılması yaratmak için hareketsiz görüntüleri hızlı bir sırayla görüntüleme işlemidir. Animasyon çeşitleri Turizm işletmelerinde turistlere bir ek hizmet olarak sunulan animasyon faaliyetleri, eğlence ve spor aktivitelerini içeren bir faaliyetler bütünüdür. Sağlık animasyon çeşitleri

Tatil için gelen konukların sağlığını korumak ve tedavi amaçlı olan aktiviteleri içermektedir.

- Sağlık için spor aktiviteleri,
- Termal turizmi tesislerindeki aktiviteler,
- Sağlıklı yaşam merkezleri,
- Geleneksel kültür içerikli animasyon çeşitleri,
- Halk dansları,
- Yöresel ve geleneksel yaşantı biçimleri,
- El sanatlarının canlandırılması.

Spor animasyon çeşitleri

- Yöresel sportif yarışmalar,
- Rekreasyon alanlarında gerçekleştirilen sportif faaliyetler,
- Deniz ve havuz sporları aktiviteleri.

Gezi animasyon çeşitleri

- Yat turlarında yapılan animasyonlar,
- Otobüs turları molalarında yapılan animasyonlar,
- Seyahat öncesi ve bitiminde yapılan hoş geldin ve güle güle animasyonları.

Animasyon Kavramı Her şeyden önce animasyon kelimesi bir eğlence olarak karşımıza çıkmaktadır. Turistik tecrübeye bağlı olarak özel bir zamanı içeren tatili kapsamaktadır. Animasyon, dilimizde canlandırma anlamını ifade etmektedir. Fransızca “Anime” kelimesinden alınmış ve Türkçeye de yerleşmiştir. Fransızcada da “Anime” sözcüğü, canlandırma anlamını taşımaktadır. Animasyon genel olarak bakıldığında yapılan tüm canlandırmaları kapsamaktadır. Animasyon, sahip olunan boş zamanı veya bir tatili keyifli bir duruma getiren ve değişiklik ortamı oluşturan büyük bir geneli kapsamaktadır. Bir seyahati ilginç kılmakla beraber dâhil olan bireylerin memnuniyetlerinin karşılanmasını sağlayan, bununla birlikte oldukça az bilinen, bir çalışma biçimi olan, tatilin neşeli, hareketli ve canlı geçmesine imkânlar sağlayan faaliyetlerdir. Eğlence hizmetlerinde sunulan animasyon ise; misafirlerin veya katılımcıların güzel vakit geçirmelerini sağlamak ve hizmeti sunan işletme ve firmalara olan talebi üst seviyelere çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen tüm canlandırmalar olarak ifade edilmektedir. Animasyonun Gelişimi Hareket ve dans ilk çağlardan beri insanların kendini ifade etme yöntemlerinden biri olarak bilinmektedir. İlkel toplumlarda ortaya çıkan kutlamalar ya da kötülükleri yok etmek için yapılan törenler gibi faaliyetlerde sunulan dans vb. canlandırmalar, animasyon etkinliklerinin ilk hâllerini göstermektedir.

Animasyon etkinlikleri özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra sanayileşmiş ülkelerde görülmeye başlanmıştır. Özellikle Avrupa’da hızla ilerlemiş ve daha sonra turistik olan tüm yerlere hızla yayılmaya başlamıştır. Özellikle tatil köyleri ve zincir oteller animasyonun gelişimine ve yayılımına yüksek oranda katkıda bulunmuşlardır. Türk kültüründe animasyonlar (canlandırmalar), eski tarihlerden beri kullanılan eğlence yöntemlerindedir. Düğünlerde, özel gecelerde, kırsal alanlarda eğlenmek için gerçekleştirilen etkinlikler de bir çeşit animasyon olarak ifade edilebilir. Animasyon açısından incelendiğinde Türk kültürü bizlere oldukça zengin bir kaynak sunmaktadır. Ülkemizin döviz gelirin ve ekonomisine katkıda bulunan turizm, diğer alanlarda olduğu gibi değişimlerden etkilenmekte ve hızlı bir yarış ortamının içerisinde yer almaktadır. İnsanların zamanlarındaki artışla beraber gelirlerinde de artışlar olabilmektedir. Yaşam standartlarını artırmaya yönelik eylemlerde bulunanlar, eğlenmeleri ve hoşça vakit geçirebilmeleri adına yüksek miktarda para harcayabilmektedirler. Bunun sonucu olarak turizm; organizasyon işletmelerinde, günümüzde AVM (alışveriş merkezi) gibi yerlerde eğlence hizmetlerine büyük önem vermeye başlamışlardır.

Animasyon Sınıflandırması Niteliksel Açıdan Animasyonlar Gerçekleştirilen animasyon etkinlikleri bazı niteliklere sahip olabilmektedir:

- Mekânsal açıdan,
- Katılım şekline göre,
- Katılımcı sayısına göre,
- Yaş gruplarına göre,
- Fonksiyonlarına göre. Etkinlik Türüne Göre Animasyon Sınıflandırmaları Sportif Animasyon Etkinlikleri Belirli kurallara ve tekniklere çerçevesinde gerçekleştirilen, bedensel gelişmeye faydalı, eğlenmek ve yarışmak amacı da bulunan beden hareketlerinin genel ortak adı spor olarak tanımlanmaktadır. Sportif animasyon etkinlikleri özellikle turizm işletmelerinde konaklayan misafirlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri açısından çoğunlukla tercih edilen ve sunulan etkinliklerdir. Yapılan bu etkinlikler zamanla insanlarda alışkanlık hâline gelerek bir yaşam şeklini de alabilmektedir.

Turizm merkezlerinde insanlar bu alışkanlıklarını sürdürmeleri açısından etkinlikleri tercih edebilmektedirler. Bununla birlikte yeni deneyimler elde ederek farklı sportif etkinliklere de katılabilmektedirler. Sosyal ve Kültürel Animasyon Boş zamanların sosyal ve kültürel içeriklerle değerlendirilmesidir. Açık veya kapalı rekreasyon alanlarında ve turistik alanlarda gerçekleştirilebilen etkinliklerdir. Sürekli sportif etkinliklerle ilgilenen bireyler aynı etkinlikleri gerçekleştirdikleri için sıkılma algısı gerçekleşebilir. Sağlıklı Yaşam Animasyonu Sağlık bir yaşam için günlük hayatta dikkat edilmesi gereken birçok husus bulunurken; sağlıklı yaşam animasyonu, insan sağlığını tedavi ve korumaya yönelik boş zamanda gerçekleştirilen etkinlikler olarak değerlendirilmektedir.

Seyahat Animasyonları Seyahat animasyonları, tur şirketleri ve acenteler ile birlikte düzenlenen organizasyonlardır. Bu hizmetler genellikle kara yolu gibi ulaşım seçenekleriyle sunulduklarında rehberler ve tur liderleri tarafından karşılanabilirken; tren ve gemi seyahatlerinde animatörler de tercih edilmektedir. Animasyon Uygulama Alanları Turizm Turizm sektöründe animasyon etkinliklerinin

çeşitli uygulama alanları bulunmaktadır. Bu alanlar; konaklama işletmeleri, seyahat acenteleri ve turizm sektörü içinde yer alan özel organizasyonlar da olabilmektedir. Animasyon etkinlikleri birçok alanda uygulanabildiği gibi, en fazla tercih edilen ve uygulanan alanlardan biri turizmdir. Özel Organizasyonlar Animasyon hizmetleri sadece turizm sektöründe misafirlere yönelik olmayıp bunun dışında da kullanıldığı farklı hizmet alanları bulunmaktadır. Özel organizasyon kuruluşları aracılığı ile birçok organizasyonun içinde farklı amaçlar için gerçekleştirilen animasyon gösterilerine de yer verilmektedir. Diğer Organizasyonlar Animasyon daha önce sözünü ettiğimiz gibi birçok alanda kullanılan bir hizmet ürünüdür.

Sinema, televizyon ve dijital platformlar gibi alanlarda da kullanılan bir yöntemdir. Animasyona Katılım Nedenleri Animasyon hizmetlerine duyulan ihtiyaç, özellikle son yıllarda ürün farklılaşmasına gitmek isteyen işletmeler tarafından fark edilerek önemli bir hizmet aracı olmaya başlanmıştır. Animatörler ve Roller Animatörler psikolojik ve fiziksel olarak sağlıklı olmalıdır. Bu da herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli olmayan bir kişinin olması gerektiği anlamına gelmektedir. Dış görünümlerine (fiziksel görünüm) göre daha yüksek bir seviyede olmalıdırlar. Animatörler; ziyaretçilerin, sosyal, politik ve ekonomik düzenlemesine ve hizmet edilen bölgeye ilgi duyacağı gerçeği göz önüne alındığında, çalışılan veya hizmet verilen ülkenin, bölgenin sosyo-ekonomik sistemi ve yine o bölgenin tarihi hakkında kapsamlı bilgiye sahip olmalıdır. Turizm faaliyetindeki animasyonun turist misafirlerini zenginleştirmeyi amaçlayan animatörlerle ilgili olduğu düşünüldüğünde, animatör ile ziyaretçiler arasında doğrudan bir iletişim olduğu söylenebilir. Bunun için sosyo-ekonomik bir fenomen olarak turizm bilgisini gerektirir. Animatörler; psikoloji alanında, özellikle turizm, organizasyon ve otelcilik psikolojisi alanında temel bilgiye sahip olmalıdırlar. Bunun nedeni, turist için hizmet sağlayan animatörlerin, farklı özelliklere sahip ve farklı tepkiler sergileyen farklı türde ziyaretçilerle karşılaşmasıdır. Profesyonel profilli animatörler, yabancı dil bilgisi olmadan tamamlanmış sayılmazlar.

Araştırmalar; turizmi, rekreasyonu, animasyonu ve insanların turist seyahatlerine dahil olma nedenlerini tanımlayarak, rekabete ulaşmanın temeli olarak turizm, rekreasyon ve animasyon programları arasındaki bağlantıyı göstermektedir. Turistlere belirli bir destinasyonda kaldıkları süre boyunca sunulan ve iyi organize edilmiş hizmetlerle beraber, misafirlerin ve katılımcıların boş zamanlarını niteliksel olarak doldurmalarını sağlayacak çok yönlü programlar sağlamak işletmeler ve kuruluşlar açısından zorunlu bir durum hâline gelmiştir. Animasyon, modern turist hizmetleri endüstrisinin ayrılmaz bir parçası olarak ifade edilmektedir.

Yüksek kaliteli bir hizmeti, yani turist ürünü (hizmeti) ile turist arasında arabuluculuğu temsil etmektedir. Mekanların niteliklerinin oluşmasına katkı sağlayan, misafirlerin belirli bir turistik destinasyonda kaldığı süre boyunca katılımcılara hitap ettiği için animatör tarafından şekillendirilen içeriklerin özelleştirilmesinin temelini oluşturan kaynaklardır.

Animasyonun Özellikleri Animasyon, bireyler için aktivite yaratmada önemli bir unsurdur. Ülkelerin veya bölgelerin turist teklifinin önemli faktörü hâlinindedir. Turistlerin zamanlarını doldurması ve iletişimlerine katkı sağlaması nedeniyle turizmde özel bir yere sahiptir. Yoğun iş temposu ve şehirden kaçış, insanların tatile gitmelerinin ana nedenlerinden biridir. İnsanlar yeni arkadaşlar edinmek ve gezinin tadını çıkarmak ister. Turizm işletmeleri ve organizasyon şirketlerinde misafirlere (müşterilere) giden yolu bulabilmek için tekliflerin çekici ve ilginç olması gerekir.

Animasyon, rekreasyon kavramı içerisinde yardımcı bir hizmet alanı olduğundan; rekreasyonun çoğu özelliklerini barındırmaktadır. Bazı temel hususlar rekreasyon ile farklılıklar ortaya koyabilmektedir. Bunlara değinecek olursak: • Animasyon olarak gerçekleştirilen tüm etkinlikler rekreasyon olarak değerlendirilebilmektedir; fakat her rekreasyon etkinliği bir animasyon etkinliği olmayabilir. Örneğin; bir turizm işletmesinde bireyin kişisel veya grup hâlinde kayak veya snowboard yapması, bir rekreasyon etkinliğidir. Rekreasyon faaliyeti olarak gerçekleştirilen bir etkinliğin animasyon niteliği taşıyabilmesi için, turizm işletmesi veya şirketler tarafından planlanması, organize edilmesi ve yetkin kişiler tarafından (animatörler, tur liderleri, rehberler) sunulması gerekmektedir. Animasyon; tur şirketlerince, organizatörlerce veya turizm işletmelerince katılımcılara yönelik düzenlenen yardımcı bir hizmet niteliği taşımaktadır. Bundan dolayı animasyonun gerçekleştirildiği yerlerde animatörler, rehberler vb. kişiler ile diğer bölüm personelleri arasında iyi bir işbirliği ve dayanışmanın sağlanmış olmasına dikkat edilmelidir. Animasyonun Fonksiyonları Çekiciliği, birey ve toplum için yarar sağlamış olması ve birçok çeşitlilikle farklı alanlarda uygulanabilirliği açısından animasyonun fonksiyonlarını farklı başlıklar altında incelemek mümkündür.

Turizm Sektörüne Yönelik Fonksiyonlar

- Turizmde ürün çeşitliliğini arttırmak,
- Misafirlerin konaklama sürelerini arttırarak, turizm sezonunun uzamasına katkı sağlamak,
- Ülkenin, bölgenin ve işletmenin tanıtımını yaparak misafirlere iyi imaj oluşturmak.

Sosyal-Kültürel Fonksiyonlar Bireylerin sosyalleşmesini amaç edinerek toplum içerisindeki sosyo-ekonomik gibi birçok değişikliğe hazırlayan, bütünleşme ve uyum fonksiyonları olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyo-kültürel animasyonlar eğlenme ve dinlenmenin yanında kişilerin kültürel kazanımlar da elde etmelerine yardımcı olmaktadır. Yapılan sosyo-kültürel etkinliklere katılımcıların hem pasif hem de aktif katılımları sağlanması önemlidir.

Turiste (Katılımcıya) Yönelik Fonksiyonlar Temelinde hoşça vakit geçirmek için gerçekleştirilen animasyon etkinliklerine bireyler aktif ya da pasif katılım gerçekleştirerek eylemin içerisinde olabilmektedirler. İşletmeler, organizasyon şirketleri ve organizatörler tarafından gerçekleştirilen etkinliklerde bireylerin güzel vakit geçirmesinin yanı sıra, fiziksel olarak da gelişimlerine katkı sağlanır. Eğitim Amaçlı Fonksiyonlar Animasyon, bilgi ve kültür aktarımı gibi birtakım temel amaçlara sahiptir. Animasyon etkinlikleri; bireylerin dinlenirken, eğlenirken ve hoşça vakit geçirirken aynı zamanda eğitici özelliklere sahip olan etkinlikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Boş Zaman Fonksiyonu Animasyon faaliyetlerinin temel amaçlarından biri de işletmelere gelen misafirlerin hoşça vakit geçirmelerini sağlamak ve bu doğrultuda katılımcıların ihtiyaçlarını ve arzularını karşılamaktır. Gerçekleştirilen animasyon etkinlikleri turizm işletmesinin kaynaklarına ve tesis yapısına bağlılık gösterebilmektedir. Animasyonun Turizmdeki Önemi Rekreasyon ve turizm, sanayileşmiş ve ekonomik olarak gelişim gösteren ülkelerde insanlar tarafından oldukça tercih edilen eylemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle sanayileşme sonucunda insanlar hızlı bir çalışma temposu içine dâhil

olmuşlardır. Çalışmanın getirdiği yoğunluk ve yorgunluğun giderilmesinde, tekrar zinde bir şekilde işe dönüşlerde rekreasyon ve içeriğinde yer animasyon etkinlikleri daha büyük önem kazanmıştır. Rekreasyon ve animasyon etkinliklerine duyulan ihtiyaç, sanayileşmiş ve ekonomik olarak gelişim gösteren ülkelerde daha ön plana çıkmaktadır. Animasyonun artan popülaritesinin kanıtı; eğitim faaliyetlerinin, kursların, okulların vb. ortaya çıkması ile daha iyi anlaşılmaktadır. Animasyon hizmeti veren işletmelerin arzusu, yetkin, güler yüzlü ve birkaç dil konuşabilen eğitilmiş animatörlere sahip olmaktır. Motivasyon ve Animasyon Yaşam boyunca bireylerin davranışlarında temel fizyolojik ve sosyo-psikolojik isteklerine dayanan ihtiyaçlar ve motivasyonlar yatmaktadır. Bilim insanları birçok araştırmada, insan davranışlarının fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlar tarafından yönlendirildiğini öne sürmüşlerdir. İhtiyaçların etkinleştirilmesi ve karşılanması için temel ihtiyaçların öncelikle giderilmiş olması da büyük önem oluşturmaktadır. Temel ihtiyaçlar giderildikten sonra ise bireyler eğlence ve aktiviteleri tercih ederler. Yaşam motivasyonu içerisinde animasyon etkinlikleri, bireylerin daha sağlıklı, psikolojik açıdan daha rahatlamış ve tatminlik düzeylerinin daha yüksek olmasına doğrudan ya da dolaylı olarak katkı sağlamaktadır.

Seyahat gerçekleştirilirken motivasyon için bazı nedenleri sıralayacak olursak:

- Eğitimsel ve kültürel motivasyonlar,
- Rahatlama ve memnuniyet,
- Diğer nedenler, iklim ve hava koşulları, sağlık ve ekonomik nedenler, macera, kişinin kendi kişiliğinin gelişimi, konformizm, tarihe katılım, sosyal güdüler vb. Animasyon Planlama Animasyon hizmetlerinde verimlilik sağlanması, yönetimin başarılı olması ve beklentilerin karşılanması için animasyon programlarının hazırlıklarında ve uygulamalarında dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır.

Animasyon etkinlikleri yardımcı hizmet niteliği taşıdığından, gerçekleştirildiği işletme veya kurumda diğer hizmet birimleri ile iyi bir koordinasyon içerisinde olması gerekir. Ürünün bütünü oluşturacak halkalar birbirinin tamamlayıcısı niteliğindedir. Katılım sağlayan misafirlerin özelliklerine hitap edecek animasyon hizmet çeşitliliğine önem verilmelidir. Bireylerin etkinliklere güdülenmesini sağlayacak şekilde hareket edilmeli ve gönüllü katılımları sağlanmalıdır. Baskı ve ısrar gibi uygulamalardan kaçınılmalıdır.

Animasyon Çeşitleri Tüm dünya pazarlarında, eğlence kavramı değişmiştir. Tüketiciler 5 yıldızlı otelde muhteşem ziyafetler yerine; faaliyetler, ilginç geziler, gece eğlenceleri vb. daha kısa tatilleri tercih etmektedir. Faal olan, devamlı yenilikler yaşanan yerler, gruplara tanıtım yapanlar, otobüsle gezenerlere ve sadece bir haftalık kısa bir tatile çıkabilen insanlara cazip gözükmemektedir. Genel olarak animasyon çeşitlerine bakıldığında bunlar; -Sportif animasyon çeşitleri, -Kültürel animasyon çeşitleri, -Dinlendirici animasyon çeşitleri şeklinde gruplandırılabilir (Hazar, 2014).

Sportif animasyon çeşitleri Daha fazla gençlere hitap etmektedir. Fakat her yaş grubuna hitap eden sportif animasyon çeşitleri de vardır. Deniz kıyısının coğrafi konumu göz önüne alınarak, yelken, su kayağı, su yarışları, plaj oyunları vb. etkinlikler sportif olarak misafirlere sunulmaktadır. Bugün sportif faaliyetlere katılımda her yaş grubunun yapabileceği sportif etkinlikler ön plandadır. Kültürel Animasyon Çeşitleri Son yıllarda gençlerin de kültürleri tanınmaları, kültürel bilgiye sahip olmamaları açısından programlar hazırlanmaktadır. Dinlendirici animasyon çeşitleri Herkese hitap eden, sürekli olan, mevsim boyu devam eden, tüm ilgililere yararlı olan etkinliklerdir. Bunlar genel olarak; havuzlu parklar, disko ve gece kulüpleri, gazino, sinema salonları, briç, satranç salonları, çocuklar için mini kulüpler, moda defileleri, geziler vb. etkinlikleri kapsamaktadır. Ayrıca doğadan faydalanmak amacıyla kampçılık, treaking vb. etkinliklere de tatil köylerinde yer verilmektedir. Gününbirlik yürüyüş programları, çadır kurma, kamp yapma bu tür etkinlikler içerisinde yer almaktadır.

Animasyon Çeşitleri Niteliksel Açısından Sınıflandırma

- 1.Mekânsal açıdan animasyon çeşitleri
- 2.Katılım şekline göre animasyon çeşitleri
- 3.Katılımcıların yaşlarına göre animasyon çeşitleri
- 4.Fonksiyonel açıdan animasyon çeşitleri

Faaliyet Türüne Göre Sınıflandırma

- 1.Sportif animasyon çeşitleri
- 2.Sosyo-kültürel animasyon çeşitleri
- 3.Sağlıklı yaşam animasyonları
- 4.Seyahat ve kongre animasyonları

Animasyon Hizmetlerinin Fonksiyonları

Turistlerin oyunlarla enerjilerini boşaltmak, bastırılmış duygularını (saldırganlık, stres, içe kapanıklık vb.) dışarıya çıkararak deşarj olmalarını sağlamaktır. Ayrıca bireylere fiziksel, ruhsal, zihinsel ve toplumsal faktörlerin bütünleşmesinden oluşan kişilik özellikleri, başarı kazanmak, yaratıcılık, kişiliğini geliştirme, takdir edilme vb. ihtiyaçlarını karşılamaktır. Turizm sektörüne yönelik fonksiyonlar ise; turistik ürünlere çeşitlilik, turizm sezonunu uzatarak tüm yıla yayma, satışları arttırma (yiyecek, içecek, oda satışları vb.), animatör istihdamı yoluyla istihdamı arttırmak, bazı su altı dalış, paraşüt vb. animasyon programlarına ücretli katılım yoluyla ekonomik katkı sağlamak, daha önce gelen müşterilerin tekrar gelmelerini sağlamaktır.

Animasyonda Planlama Animasyon hizmetlerinin planlanması; ulaşılmak istenen amaçlarla ilgili davranış biçiminin bilinçli olarak belirlenmesi, kararların amaçlara, olaylara, tahminlere ve rasyonellik ilkelerine dayandırılması işlemidir. Yani animasyon hizmetleri için izlenecek yol ve davranış biçimini gösteren rapordur. Animasyonla ilgi planlamalar ne kadar önemsenirse o kadar başarı getirir. Bu konuda profesyonel animatör gruplarından, organizatörlerden destek alınırsa başarı ve müşteri memnuniyetleri de o kadar olumlu yönde artar. Bu da daha çok müşteri ve daha çok ekonomik getiri demektir.

Animasyon Planının Bölümleri Animasyon planında; özet, analizler, amaçlar, animasyon programları, stratejiler, promosyon, denetim ve animasyon bütçesi bölümleri yer almalıdır. Özet, animasyon hizmetleriyle ilgili yönetici tarafından hazırlanan plan özettir. Genel çerçevede kısa, orta ve uzun vadede yapılacak olan etkinliklerin tamamının özet olarak belirtildiği aşamadır.

Önceden hazırlanan kısa, orta ve uzun vadeli planlamalar, tesisin her yılki başarısını değerlendirme ve geliştirme açısından önemlidir. Analizler aşamasında; kadro analizi, animasyon personeli, iş deneyimi, eğitim düzeyi, animasyon personelinin yetki ve görevleri, talep ve beklenti tahminleri vb. konuların analizlerine yer verilir. Amaçlar aşamasında, animasyon hizmetlerinde ulaşılmak istenen amaçlar belirlenir. Satışla ilgili içecek, yeme, alış verişi vb. durumlar belirlenir. Bu amaçlar için daha önce yapılanlar ve yapılması gerekenler belirlenerek sürece eklenir. Animasyon programları ile ilgili

kısa, orta ve uzun vadeli program hazırlama ve uygulama programları belirlenir. Hatta bu konuda farklı grupların amaçlarına göre farklı yedek planlarında bulunması yine tesisin başarısını arttıracaktır. Strateji aşamasında, ilgili animasyonda uygulanacak stratejiler belirlenerek planlamanın içerisine eklenerek programlanır.

Promosyon ile ilgili olarak tanıtım, reklam, yüz yüze satış ve diğer satış artırma projeleri hazırlanarak sunulmalıdır. Promosyon ve tanıtım etkinlikleri yurt içi ve yurt dışı fuarlarda, festivallerde vb. ortamlarda yapılacak çalışma programları, hem ülke hem de işletmelerin tanıtım ve pazarlamasına katkı sağlayacaktır. Denetim aşaması, kullanılacak ölçütler, ölçme ve değerlendirme yöntemleri belirlenerek hazırlanıp sunulmasıdır. Animasyon bütçesi, animasyon hizmetleri için olan ve olacak tahmini bütçe belirlenmesidir. Animasyonda Planlamanın Genel Şartları İşletmeler ellerindeki imkânlarını en rasyonel şekilde değerlendirmek, aksaklıkları ve eksiklikleri ortadan kaldırmak için, işe başlamadan önce düzgün bir plan yapmalıdır. Bir yanda pazar incelemesi, öte yandan da istasyonun mevcut kaynaklarını ve çekiciliklerinin tahlil edilmesinden yola çıkarak, bir animasyon politikası ya da gerçekleştirilebilecek bir projenin ana hatlarını alabildiğince doğru bir biçimde ortaya koyması mümkün olmaktadır. Planlamanın Özellikleri Animasyon planları, ulaşılabilir amaçları taşımalıdır. Uygun süreyi kapsamlı ve zamanlama iyi belirtilmelidir. Ayrıca gelecekteki değişimlere uyum sağlayabilecek nitelikte olup, diğer departmanların planlarına ve işletmenin genel amaçlarına uyum sağlamalıdır. Plan hazırlanırken geçmiş dönemdeki sonuçlarla ilgili verilerden faydalanılarak hazırlık yapılmalıdır. Animasyon hizmetleri çok çeşitli olduğundan, programlarda yer alan hizmet türleri de çeşitlilik gösterir. Bazı konaklama işletmelerinde çok çeşitli, bazılarında tüm müşterilerine katılma imkânı sağlayan birçok animasyon faaliyeti ile başarılı hizmet vermek mümkündür. Planlama Stratejisi Turistik işletmelerin animasyon geliştirme ile ilgili stratejilerini belirlerken; yatırım aşamasında işletmenin konumunu, çevresini ve işletmenin büyüklüğünü göz önünde bulundurarak bir animasyon planı oluşturmalıdır. Düzenlenecek animasyon çeşitleri önceden belirlenerek, animasyonların uygulaması için gerekli araç-gereç ve materyallerin temin edilmelidir. Planlamanın Yararları Rekreasyon ve animasyon etkinliklerine katılım, bireysel tercihlere bağlı olduğundan cinsiyet, yaş grupları, gelir durumları, uğraşı biçimleri, kırsal ve kentsel nitelikler göre farklılaşır. Bu kargaşaya açıklık getirmek için Gunter (1987) araştırmasında, rekreasyon deneyimlerine ilişkin 8 özellik belirlemiştir.

Bunlar:

1. Günlük yaşamdan bir anlamda ayrılma ya da kopma: Yoğun çalışma ortamı ve şartlarından bir süreliğine uzaklaşmak ve psikolojik olarak rahatlamak için farklı ortamlarda bulunup sosyal ve kültürel olarak bilgilenmektir. Özellikle dijital ortamlarda bulunan bireylerin, masa başı çalışma ortamları bireyde stres, gerginlik vb. psikolojik olumsuzluklar oluşturmaktadır. Rekreasyon veya animasyon etkinlikleri bireyin rahatlamasına olanak sağlar.
2. Etkinlikleri kişinin özgürce seçiyor olması: Yapılan rekreasyon ve animasyon etkinliklerine bireyler istekleri doğrultusunda katılmaktadır. Bu da kişinin özgürce eğlenmesine ve hareket etmesine olanak sağlamaktadır. Bireyler bazı durumlarda ilgi ve isteklerini özgürce gerçekleştirmek isterler. Bu amaç için en etkin faaliyetler, rekreasyonel ve animasyon etkinlikleridir.
3. Zevk alma ya da olayın zevk alınır oluşu: Bireylerin istekleri doğrultusundaki etkinlikler onlara zevk ve huzur sağlar. Bu amaçla yapılan rekreatif ve animasyon etkinliklerinde bireyler yapmak istedikleri, zevk aldıkları davranışları uygulama imkânı bulurlar.
4. Kendiliğinden oluşu: Gerek rekreasyonel etkinlikleri gerek se animasyon etkinlikleri, kişilerin tatil ortamlarında doğal olarak gerçekleşir. Bireyler bu tür faaliyetlere ani oluşan zaman ve mekânlarda katılır. Aslında bu aynı zamanda bireylerin sosyalleşmesi ve iletişim becerisi geliştirmesine de katkı sağlar.
5. Zamanın varlığı: Rekresyonel etkinliklerle birlikte uygulanan animasyon faaliyetleri, bireylerin zamanı kullanma, zamanı değerlendirme gibi kavramlarında gelişimine katkı sağlar. Bu da normal hayatta zaman yönetimi ve değerlendirmesi açısından yaşam kalitesine olumlu yönde etki edebilir.
6. Yaratıcı hayal kurma: Bireyler rekreasyon ve animasyon etkinlikleri ile yaratıcı yeteneklerini ortaya çıkarır. Hayallerindeki yapamadıkları bazı etkinlikleri rekreasyon ve animasyon faaliyetlerine katılarak gerçekleştirme olanağı bulurlar.
7. Macera ve keşfetme: Yoğun çalışma ve iş ortamlarından dolayı bireylerin çoğunun hayallerindeki macera, keşfetme, araştırma vb. duygularını gerçekleştirme imkânı bulurlar. Turizm sektöründe bu tür etkinlikler yoğun bir şekilde yapılmaktadır.
8. Kendini gerçekleştirme: Bazı bireylerin yapmak isteyip de yapamadıkları bazı hayallerindeki etkinlikleri yapma olanakları sağlanır. Rekreasyonel ve animasyon etkinliklerinde bireylerin birçok beklentileri içerisinde bireysel özelliklerine göre kendini gerçekleştirme isteği de vardır. Planlamada Dikkat Edilecek Özellikler Programlar hazırlanırken işletme kaynakları ve çevresel kaynaklar tamamen dikkate alınmalıdır. Ürün çeşitliliği ile turistlere bireysel seçim imkânı sağlanmalıdır. Etkin faaliyetler (spor yapma vb.) yanında edilgen faaliyetlere de (sportif yarışları izleme vb.) yer verilmelidir. Programın hazırlanması aşamasında; geçmiş dönemlerdeki verilerden, geleceğe ait

tahminlerden ve içinde bulunulan dönemin ihtiyaçlarından yararlanılmalıdır. Programların hazırlanmasında; ülkesel ve kültürel değerler, turizm psikolojisi açısından bireysel özellikler, turizm sosyolojisi açısından ise grup özellikleri dikkate alınmalıdır.

Animasyon İşletmeleri Animasyon etkinliklerinin çeşidi (eğlence, dinlence vb.) bazı durumlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu durumlar yerli ve yabancı bireylerin zevklerine ve taleplerine göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Animasyon işletmelerinin ünü tesislerin varlığına ve oluşturulan kaliteye bağlı olabilmektedir.

Animasyon etkinliklerini gerçekleştirmede bazı kurum ve kuruluşlar ön plana çıkmaktadır:

- Kültür Turizm Bakanlığı
- Gençlik ve Spor Bakanlığı
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Kültür Turizm İl Müdürlükleri
- Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri
- Yerel Yönetimler (Valilik, Belediye vb.)
- Konaklama İşletmeleri
- Sivil Toplum Kuruluşları
- Özel Şirketler

Toplumun sağlığı ve daha huzurlu bir yaşam sürdürülmesi açısından devlet kurumları animasyon etkinlikleri için açık alanları veya tesisleşme yöntemine giderek animasyon etkinliklerini gerçekleştirebilirler. Sivil toplum kuruluşları genel olarak devlet kurumlarının tesislerinden yararlanarak bu etkinliklere katkıda bulunurlar. Özel işletmelerde animasyon hizmetlerinin finansmanı kendi bütçelerinden karşılanır ve bu durum dolaylı olarak müşterilere yansıtılır. Animasyon etkinliklerinin özellikle turistik bölgelerde organize edilmesi ve gerçekleştirilmesinde yerel yönetimlerin, dolaylı ya da doğrudan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın etkileri olabilmektedir. Devlet kurumları animasyon etkinlikleri için finansman kaynağı ve desteği sağlamakla birlikte, tesislerin kurulması, tüketici araştırmaları yapılması, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin düzenlenmesi, paydaş kurumlarla iş birliklerinin sağlanması, gerekli yasal düzenlemelerin sağlanması ve enformasyon hizmetlerinin sağlanması hususlarında destekler sağlamaktadırlar. Animasyon Etkinliklerinde Yönetim İşletmeler, bireylerin ekonomik mal ve hizmet ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hizmet ve mal hizmeti üreten ticari kuruluşlar olarak bilinmektedir.

Bu işletmelerin kâr elde etme, büyüme, sosyal sorumluluk ve süreklilik gibi amaçları bulunmaktadır. Bu amaçlara ulaşmak için pazarlama, finans, personel, araştırma ve geliştirme gibi fonksiyonları planlamaya, yönlendirmeye ve denetimine ise işletme yönetimi adı verilmektedir. Animasyon hizmetlerinin yönetiminden bahsedebilmek için diğer yönetim gereksinimlerinde olduğu gibi en az bir animasyon yöneticisi ile bir veya birden fazla görevlinin (animatör veya animatristin) olması gerekmektedir. Animasyon hizmetlerinde yönetim, belirlenmiş amaçlara yöneliktir. Animasyon departmanları bazı işletmelerde eğlence ve aktiviteler departmanı olarak adlandırılabilir. Yöneticiler, yönetilenler, animatörler, animatristler ve müşteri arasında uyum, koordinasyon ve etkin iletişimi sağlarlar. Ayrıca animasyonda yönetici konumundaki kişiler diğer tüm hizmet departmanlarını da animasyonun nitelikleri ve önemi konusunda bilinçli olmaları için gerekli çalışmalar yapar.

Başarılı bir animasyon işletmeciliği ve yönetimi hususunda;

- İhtiyaç ve kaynaklar doğrultusunda animasyon planlamaları yapmak,
- Etkinlik alanları için çevrenin düzenini ve korunmasını sağlamak,
- Yapılacak olan animasyon etkinlikleri için sağlam finans kaynakları bulunmasını sağlamak,
- Animasyonla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve organizasyonlar oluşturmak,
- Uzman personel kadrosu oluşturmak gerekir.

Animasyon Örgütlenmesi Turizm merkezlerinde veya işletmelerinde imkânlar, tercih edilebilirlik ve mekân olanakları animasyon etkinliklerinin var olması için önemli etkenler olabilmektedir.

Uygulanmak istenen animasyon programları için bu özellikler göz önünde bulundurularak; tesislerin yeterlilik durumu, araç ve hizmetlerin sağlanmış olması, katılımcılara sunulan kolaylıklar ve etkinliklerle ilgili katılımcılara verilen bilgilendirmelerin yeterliliği gibi konuların yanıtları hazırlanmış ise organizasyon büyük ölçüde gerçekleştirilmiş olabilmektedir.

Animasyon hizmetlerine yönelik örgütlenme süreci ile ilgili olarak bazı işlemler sıralamak mümkündür:

- Yapılacak animasyon etkinliklerinin belirlenmesi,

- İşlerin benzerlik durumuna göre gruplandırılması,
- İş tanımlarının ve personelin (animatör-animatrist) taşınması gereken niteliklerinin belirlenmesi,
- Görev ve sorumluluklarla birlikte, yetki, ilişki ve diğer iş paydaşlarının (departmanlar) belirlenmesi,
- İç-dış toplantıların planlanması ve katılım görevlerinin belirlenmesi,
- Animasyon planlamalarına uygun sürekli ve geçici personel istihdamının sağlanması,
- Animasyon etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde gerekli olan araç- gereçlerin temin edilmesi ve mekânların belirlenmesi,
- Tüm yapılan işlemlerin rapor hâlinde hazırlanması ve gerekli yerlere sunulması.

Animatörler Animasyon hizmetleri, hedef kitleler açısından süreklilik ve hareketlilik gerektiren aktiviteleri içermektedir. Gerçekleştirilen etkinliklerin sorumluluk duygusu taşıyan ve bir olgunluğa sahip bireyler tarafından gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sahip olunması gereken nitelikler oldukça fazla olduğundan en önemlisi yönetme ve inisiyatif kullanma özellikleri başta olmalıdır. Animatörlük mesleği ilk olarak turizm sektöründeki istihdam ihtiyacı ile ortaya çıkmıştır. Hizmet verilen sektörle ilgili olarak, animatörlük mesleğinin nitelikleri açısından görev ve tanımlamaları yapılmıştır.

Yönetici ve yönetilen kişiler açısından animatörlük mesleği için bazı nitelikler sıralanmıştır:

- Animasyon kaynaklarını, zamanı ve gönüllülük gerektiren hizmetleri en verimli ve radikal şekilde değerlendirme yeteneklerine sahip olmak,
- Hoş görülü, arkadaş canlısı, sempatik, sabırlı ve kararlı olmak,
- Fiziksel ve mental anlamda sağlık olmak,
- İnsanları ve mesleğini seven biri olmak,
- Beşeri ilişkilerde başarılı olmak,
- Global yeni trendleri, teknoloji ve sektöre özgü gelişmeleri yakından takip etmek ve gelişimlere açık özelliklere sahip olmak,
- Hizmet verilen işletmeyi ve ülkeyi en güzel şekilde temsil etmek,
- Animasyon hizmetlerinin ve programlarının başarılı şekilde gerçekleşmesi için katılımcı tatminliğinin gerekli olduğu düşüncesine sahip olmak,
- Uzmanı olduğu animasyon etkinliklerinin yanında diğer animasyon etkinliklerine katılma ve kişileri katılıma teşvik etme özelliklerine sahip olmak,
- En az bir yabancı dil bilgisine sahip olmak ve konuşmak.

Örnek Etkinlik Tablosu Gündüz aktiviteleri Sabah jimnastiği, yoga, su jimnastiği, zumba, step-aerobik Çocuk kulübü aktiviteleri (Yüz ve T-shirt boyama, resim-hamur el işleri) Açık alan bireysel ve takım sporları aktiviteleri (Kış için kızak yarışı, kar voleybolu, yaz için futbol, basketbol, tenis vb.) Kapalı alan sosyal aktiviteler (Olumsuz hava şartları dâhilinde) bingo, tabu, vb. aktiviteler Gece aktiviteleri After Showlar (Canlı müzik, Disco-Club) etkinlikleri Bingo, tabu vb. aktiviteler Sinema seansı (Çocuk ve yetişkin), Dart, tavla, satranç, bingo vb. yarışmalar Türk gecesi, karaoke, mini disco (çocuklar için dans oyunları)

REKREASYON KAVRAMI

Kavramsal olarak rekreasyon; yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelmektedir. Kökeni recreatio kelimesine dayanmaktadır. Sözlük anlamı olaraksa canlandırma, yeniden yaratma ve eğlendirmeyi ifade etmektedir. Rekreasyonun kelime olarak, beden veya ruhun yeniden yönetilmesi anlamına gelen re-creation kelimesinden türetildiği düşünülmektedir. Türkçe karşılığının ise boş zamanları değerlendirme olduğu söylenebilir. Rekreasyonun Temel Özellikleri Rekreasyon bünyesinde birtakım özellikler barındırmaktadır.

Bu özelliklerden bazıları aşağıdaki gibidir:

- Rekreasyonun gerçekleşmesinde serbest zaman esastır. Bu yüzden rekreasyon aktivitelerinin zamanı, bireyin dilediğini yapmakta hür olduğu saatleri kapsamaktadır.
- Rekreasyon genel prensip olarak “boş zaman” geçirmeye karşıdır. İçinde fayda sağlayıcı bir etkinliğin yapılmadığı zamanı serbest zaman olarak değerlendirmez.
- Rekreasyonel aktiviteler, insanlara zihinsel ve fiziksel bir tatmin sağlama amacı gütmektedir.
- Rekreasyonda etkinlik seçimi bir başkasının zorlaması olmadan kişinin isteği doğrultusunda gönüllü olarak yapılmaktadır.
- Rekreasyonel etkinliklerde katılımcılar anında geri bildirim (fayda) alabilirler.
- Rekreasyon etkinlikleri bir bakıma bireyselliği temsil etmektedir. Çünkü bu tür aktivitelere katılım bireysel doyum sağlamaktadır.
- Rekreasyon, ruhun ve bedenin yenilenmesini ifade etmesi yönüyle yeniden yaratıcı olma özelliği taşımaktadır.

ANİMASYON KAVRAMI

Animasyon, dilimize Fransızcadaki “anime” sözcüğünden esinlenerek geçen, kelime olarak “yaşatma, canlandırma, hayata geri döndürme” anlamına gelen bir sözcüktür. Animasyon faaliyetleri genel olarak ülkeye turist tüketimini arttıracak çeşitli eğlence, kültürel ve piknik faaliyetlerini kapsamaktadır. Birçok sektörde animasyon kavramının “canlandırma” anlamında işlevsellik kazandığı görülmektedir. Bu sektörel alanlardan biri de sinema ve televizyon alanıdır. Daha çok bilgisayar ortamında yapılan çizgi film ve benzeri uygulamalarda gerçekleştirilen her türlü canlandırma faaliyetleri “animasyon” olarak değerlendirilmektedir. Animasyon, bir başka sektör olarak turizm ve eğlence alanında “misafirlerin konaklama süreleri içerisinde oluşan boş zamanlarında onlara bu boş zamanlarını daha hoş ve hatırlanabilir kılmayı amaçlayan her türlü canlandırma faaliyetleri” olarak düşünülmektedir. Kısaca animasyon, eğlendirme odaklı olarak gerçekleştirilen ve insanları (misafirleri/konukları) harekete geçirmeyi amaçlayan aktivite türleri olarak ifade edilebilir. Ayrıca animasyon kendine özel organizasyonlar içinde de yer bulmuştur.

Festival, kongre ve fuar gibi birçok organizasyon animasyon etkinliklerinden faydalanmaktadır.

Animasyon etkinlikleri, fonksiyonel bakımdan turistik rekreasyonun bir türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden her bir animasyon etkinliği bir rekreasyon etkinliği olarak kabul görmektedir. Fakat her rekreasyon etkinliği bir animasyon etkinliği kapsamında değerlendirilmemektedir. Turizm işletmelerince planlanan rekreasyon etkinlikleri turistleri aktif hale geçirici ve canlandırıcı bir özellik taşıması hâlinde bir animasyon etkinliği olarak görülebilir. Animatörlerce herhangi bir yönlendirme olmaksızın turistlerin kendi istekleri ile katılmış oldukları aktiviteler rekreasyon kapsamında değerlendirilirken yine animatörlerce turistler için planlanmış rekreasyon aktiviteleri ise animasyon olarak değerlendirilir. Turizmde animasyon hizmetlerinin kaliteli bir şekilde sağlanabilmesi için en önemli unsur ise uzman bir kadronun kurulmasıdır. Bu uzman kadronun kurulmasıyla istenilen kalitede faaliyet ve hizmetler organize ve koordine edilip animasyon programları oluşturulur ve turistlerin bu eğlence imkanlarına erişimi sağlanır. Animasyon hizmetleri, turizm işletmelerince çok önemsenen bir konudur. Bunun sebebi, turistlerin işletmede daha çok vakit geçirmelerini sağlayarak daha fazla harcama yapabilmeleri için gerekli olan ortamı yaratmaktır.

REKREASYONEL TURİZM

Rekreasyonel turizm, insanların boş zamanlarında fiziksel ve zihinsel olarak kendilerini rahatlatmak ve daha dinamik olmak amacıyla başka bölgelere gerçekleştirmiş oldukları hareketler olarak tanımlanmaktadır. Rekreasyonel turizm her ülkede olduğu gibi Türkiye’de de üzerinde önemle durulan bir konudur.

Nitekim bu konuya yönelik Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye’nin coğrafi ve

iklimsel özelliklerini göz önünde bulundurarak turizm çeşitlerini;

- 1) Kış Turizmi,
- 2) Sağlık ve Termal Turizmi,
- 3) Yayla Turizmi,
- 4) Mağara Turizmi,
- 5) Av Turizmi,
- 6) Kongre Turizmi,
- 7) Golf Turizmi,
- 8) Yat Turizmi,
- 9) İpek Yolu Turizmi,
- 10) İnanç Turizmi,
- 11) Hava Sporları,
- 12) Dağcılık,
- 13) Akarsu-Rafting Turizmi,
- 14) Su Altı Dalış,

15) Kuş Gözlemciliği, olarak 15 ayrı başlık altında toplamıştır. Bu sınıflandırma değişik coğrafi ve iklimsel özelliklere sahip diğer ülkelerde farklılık gösterebilmektedir. Türkiye'ye 2018 yılında çeşitli sebeplerle gelen yabancı turist sayısı 39.488.401 kişiye; bu sayısı 2019 yılında, 45.058.286 kişi olmuştur. Bu noktada gelen turist sayısındaki artış farklı parametrelerle açıklanabilir. Fakat bir ülkedeki turizm çeşitliliğinin ve rekreatif alan ve etkinliklerinin fazla olması ve bunun doğru şekilde tanıtılması ve pazarlanması, ülkeye gelen turist sayısını doğrudan etkileyen parametrelerden biri olarak düşünülmektedir.

ÜLKE TURİZMİNDE REKREASYON VE ANİMASYON HİZMETLERİNİN ROLÜ

Rekreasyon ve animasyon hizmetleri ve etkinliklerinin bireyler üzerinde fiziksel, zihinsel, sosyal ve psikolojik açıdan birçok rahatlama ve tatmin sağladığı açıktır. Deneyimlediği rekreasyon ve animasyon hizmetlerinden tatmin olan bireyler bu deneyimlerini çevreleriyle de paylaşırlar. Bu aktivitelerle katılımda devamlılığı sağlamanın en önemli unsuru, bireylere tatmin olma hissiyatını yaşatmaktır. Bunu gerçekleştirmenin yoluyla kaliteli hizmet sağlamak ve etkileyici rekreatif alanlar yaratmaktan geçmektedir. Bu sebeple ülkelerin en önemli gelir kaynaklarından biri olan turizm sektöründe rekreasyon ve animasyon hizmetlerine yönelik bakış açısı oldukça önemlidir. Çünkü ülkeler her zaman turizm girdilerini arttırma amacı içerisindedir. Günümüzde en çok turist çeken ülkelerin genel özellikleri incelendiğinde, bu ülkelerin turizm sektörüne yönelik devasa yatırımlarının olduğu görülmektedir. Ayrıca ülkeler iç ve dış turizmini her daim canlı tutmak için coğrafi ve iklimsel özelliklerini ve tarihî ve kültürel zenginliklerini ön plana çıkartarak hem yaz turizmini hem de kış turizmini etkili kılacak rekreatif etkinlikleri çeşitlendirmenin peşindedir.

Ülkelerin bu çeşitliliği sağlamak isteyişlerindeki asıl amaç, turistlerin tercih listelerinde kendilerine rekabet avantajı sağlayacak bir öncelik yaratmaktır. Çünkü insanlar her zaman tercih edilebilirliğin, çeşitliliğin kendilerine en fazla sunulduğu hizmetlere yönelim göstermektedir. Bu sebeple rekreasyon ve animasyon hizmetleri turizme olan cazibeyi arttıracak parametreler olarak düşünülmektedir. Günümüzde rekreasyon ve animasyon hizmetlerinin en çok sırayet ettiği alanlardan biri olan festivallerin, ülke turizmine ve dolayısıyla ülke ekonomisine pozitif etkisinin temelinde ülkelerin turizm politikaları yatmaktadır.

Geçmişten günümüze düzenlenen festivallerin gerçekleştirilme amaçları irdelendiğinde, ilkin yapılan bu tür organizasyonların kar gütmekten sadece eğlence gayesi güderek düzenlediği düşünülmektedir. Günümüzde ise festivaller düzenleneceği bölgenin ekonomik olarak kalkınmasını sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. Cazibesi giderek artan festival turizmi bugün köylerin, şehirlerin, hatta ülkelerin gelişimine büyük katkı sağlamaktadır. Tam bu noktada festivaller, katılımcılar açısından boş zamanlarında tercih edilebilen rekreatif etkinliklerin en büyüklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Animasyon hizmetleri de festivallerin cazibesini arttıran, katılımı üst düzeye çıkarmayı amaçlamayan hizmetler olarak görülmektedir. Rekreasyon ve animasyon hizmetleri gerçekleştirilme biçimine göre ülke turizmine aşağıdaki alanlarda katkı sağlamaktadır:

- Yüksek düzeyde toplumsal aktiviteler,
- Kültür ve sanat yönlü aktiviteler,
- Sportif aktiviteler,
- Genel açık alan aktiviteleri.

Rekreasyon ve animasyon hizmetlerinin ülke turizmine sağlamış olduğu faydaları genel olarak aşağıdaki gibi ifade edebiliriz:

- Gelen turistlerin ülke içinde daha fazla harcama yapmalarını sağlamak,
- Gelen turistlerin konaklama sürelerini uzatmak,
- İşletmelerin çekiciliğini arttırarak onları bir cazibe unsuru hâline getirmek,
- Turizm tüketiminde ürün ve hizmet çeşitliliği sunmak,
- İyi ülke, iyi bölge, iyi işletme imajı yaratmak,

- Turizmde talep oluşturarak yeni iş alanları yaratıp iş hacmini arttırmak,
- Turizm sezonu dışında da rekreasyon ve animasyon hizmetlerine dayalı olarak bölgesel bir hareketlilik oluşturmak,
- Sosyo-kültürel animasyon etkinlikleriyle ülkelerin kültürel öğelerinin tanıtımını yapmak.

Son olarak turizm üzerinde rekreasyon ve animasyon hizmetlerinin etkisini daha iyi anlamak için sayısal verilerden yararlanmakta fayda vardır. 2019 yılına ait TÜİK verileri incelendiğinde, Türkiye'ye 2019 yılında toplam 51 milyon 860 bin turist geldiği görülmektedir. Bu veri daha derinlemesine incelendiğinde toplam turist sayısının %15.7'sini Rusların, %11.2'sini Almanların, %8.6'sını Batı Asya ülkeleri olan Katar, Suudi Arabistan, Ürdün, Irak vb. ülkelerin, kalan yüzdeyi ise diğer ülkelerin oluşturduğu izlenmiştir. TÜİK verileri incelendiğinde istikrarlı bir şekilde Türkiye'yi en çok ziyaret çeken milletin soğuk bir iklimde yaşamalarından dolayı genellikle sahil kıyılarında eğlence ve tatil amaçlı gelen Ruslar olduğu görülmektedir. 2019 yılında Türkiye'yi tercih eden turistlerden 29 milyon 965 bini bu ziyareti gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler amacıyla gerçekleştirmiştir. Bunun dışında akraba ve arkadaş ziyareti amaçlı gelen 8 milyon 712 bin, sağlık ve tıbbi nedenlerle gelen 662 bin, iş amaçlı (toplantı, konferans, görev vb.) gelen 1 milyon 850 bin, eğitim ve staj amaçlı gelen 135 bin kişi olmuştur. Turistlerin geliş amaçlarına bakıldığında büyük bir kesimin (%50'den fazlası) gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler amacıyla Türkiye'yi tercih ettiği görülmektedir. Böylelikle rekreasyon ve animasyon hizmetlerinin önem derecesi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Bu sayıyı her geçen yıl daha da arttırmak için turistlere güvenli, konforlu ve eğlenceli etkinlik alanları sunarak onları bu süre zarfında çeşitli animasyon hizmetleriyle hoşnut etmeye çalışılmalıdır.

Rekreasyon-Animasyon Programları ve Uzmanları Rekreasyon

Boş zaman değerlendirme etkinliği olarak gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerce üzerinde önemle durulan ortak unsurlardandır. Animasyon ise turizm işletmelerince turistler için düzenlenen, yardımcı servis hizmeti niteliğindeki boş zaman değerlendirme etkinlikleri olarak, turistik rekreasyon çeşitlerindedir. Turistik bir ülke olan Türkiye’de de animasyon kaynaklarının iyi değerlendirilmesi, animasyon eğitiminin önemsenmesi, animasyonla ilgili araştırmaların desteklenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda rekreasyon ve animasyon kavramlarına aşağıda açıklık getirilmektedir.

Rekreasyon Kavramı Rekreasyon; bireylerin boş zamanlarında özgür seçimle, gönüllü olarak, bireysel ya da grup olarak katıldıkları, fiziksel ve ruhsal yenilenmeyi sağlayan, zevk aldıkları, tatmin edici, eğlenceli etkinlikler olarak tanımlanmaktadır. Rekreasyon; boş zamanlarda gerçekleştirilen, para kazanma amacı taşımayan ve gönüllü katılımı gerektiren doyum sağlayıcı etkinliklerdir.

Animasyon Kavramı Turistlerin boş zamanlarını gönüllü katılımlarıyla ve doyum sağlayıcı etkinliklerle geçirmeleri için turizm işletmelerince düzenlenen, yardımcı servis niteliğindeki boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Animasyon; canlandırma, hayat kazandırma, ruh katma, canlılık getirme anlamında kullanılmaktadır.

Turizm işletmelerinde yardımcı hizmet olarak planlanan, organize edilen, yönlendirilen, işletmeye yönelik olarak ve turistlere hissettirilmeden denetlenen, turistlerin gönüllü katılımını gerektiren, doyum sağlayıcı turistik boş zaman değerlendirme hizmetleridir. Rekreasyon Programları 1920’lerde Amerika’daki örnekleri baz alındığında Türkiye’de nispeten daha geç önemi kavranan rekreasyon eğitimi, son yıllarda gözle görünür bir şekilde gelişim göstermiştir ve çalışmalar bu anlamda hız kazanmıştır. Türkiye’de rekreasyon eğitimi ilk olarak Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında verilmeye başlanmıştır.

Üniversitelerarası Kurulun 3 Temmuz 1998 tarihinde Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bünyesinde Rekreasyon Bölümü açılmasına yönelik Yüksek Eğitim Kurulu Başkanlığı’na görüş bildirilmesine karar verilmiştir. Bu çabalar sonucunda Yükseköğretim Kurumu’nun 12.04.2000 tarihli toplantısında alınan kararla 2547 Sayılı Kanun’un 2880 Sayılı Kanun’la 7/d-2, 7/4 maddeleri uyarınca Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları bünyesinde Rekreasyon programlarının açılmasına ilişkin karar alınmıştır. Rekreasyon eğitiminin turizm alanında verilmeye başlanması ise Turizm Fakültelerinin açılması ile olmuştur.

Turizm Fakülteleri, 2009 yılında mesleki ve teknik eğitim alanında faaliyet gösteren tüm eğitim fakültelerinin kapatılması neticesinde kurulmuş, ilgili karara göre Turizm Fakültelerinin kurulmasıyla birlikte Rekreasyon Yönetimi bölümleri Turizm Fakültelerinde açılmaya başlamıştır. Bu karara göre; 13 Kasım 2009 tarihinde 27405 sayılı Resmî Gazete’de yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı’nın 28 Nisan 2009 tarih ve 25377 sayılı yazısı ile rekreasyon programlarının Turizm Fakülteleri bünyesinde de yürütülmesine başlanmıştır. Bu karar doğrultusunda ilk olarak Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi bölümü 2010 yılında öğrenci almaya başlamıştır. İleri 2009 yılında Gazi Üniversitesi’nde başlayan Rekreasyon Yönetimi bölümlerinin hızlı bir gelişme gösterdiğini söylemek mümkündür.

Turizm Animasyon bölümü ise Ege Üniversitesi Çeşme Turizm Otelcilik Yüksekokulu bünyesinde 2005 yılında açılan ve 4 yıllık eğitim veren bir program olarak ülkemizde animasyon eğitimi alanında bir ilk olmuştur. 2014 yılına kadar 4 yıllık eğitim veren bu bölüm, daha sonra 2 yıllık yüksekokula dönüştürülmüş, bu süreç sonrasında yüksekokullarda lisans eğitimi yerine 2 yıllık Turizm Animasyon ön lisans programları şekillenmiş ve uygulanmıştır. Üniversitelerin lisans programlarında yer alan rekreasyon programlarının çoğunlukla Spor Bilimleri Fakülteleri bünyesi altında olduğu görülmektedir. Bazı fakültelerin fakülteleşme süreçleri devam etmesine karşın yüksekokul olarak eğitim ve öğretime devam etmektedirler. 2021 yılı itibarıyla yalnızca İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi bünyesi altında Rekreasyon bölümünü tanımlamış ve eğitim faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır. Diğer yandan turizm kapsamında Rekreasyon ve Rekreasyon Yönetimi bölümleri Turizm Fakülteleri ve Yüksekokulları bünyesinde ülkemizde faaliyetini sürdürmektedir. Diğer yandan 2021 yılı itibarıyla 46 fakülte ve yüksekokul Rekreasyon ve Rekreasyon Yönetimi bölümleriyle eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Artan talep ve işgücü potansiyelinin değerlendirilmesi adına açılan bölümler sektöre hizmet edecek elemanlar yetiştirmek adına önem taşımaktadır. Turizm animasyon programları 2021 yılı itibarıyla ülkemizde 7 üniversitenin ön lisans programlarında eğitim-öğretim

faaliyetlerini sürdürmekte olup, ülkenin çeşitli bölgelerinde turizm animasyon uzmanı yetiştirilmektedir.

Gelişmekte olan turizm animasyonu unsuruna yönelik eğitim-öğretim faaliyetleri desteklenmesi ve genişletilmesi gereken bir alanı oluşturmaktadır. Rekreasyon ve Animasyon Uzmanlarında Bulunması Gereken Yeterlilik ve Özellikler Rekreasyon uzmanlarında bulunması gereken bazı özellikler şöyledir: Doğa kurallarını bilme, ilkyardım konusunda uzman olma, grup dinamiklerini anlama, çevresel farkındalığa sahip olma, harita okuma ve yorumlama, sağlıklı benlik algısına sahip olma, empati kurma, esnek olma, teknik bilgiye sahip olma, dürüst olma, ileri görüşlü olma, ikna edebilme, istekli olma, hızlı hareket etme, fiziksel olarak uygun olma, işbirlikleri oluşturabilme, katılımcılar arasında güven ortamı yaratma, çatışmaları çözebilme ve anlama, insanlara saygılı davranma, sorumluluk sahibi olma, çok yönlü olma, müzik ve drama yeteneğine sahip olma, stres yönetimi yapabilme, zaman yönetimi yapabilme, kültürel farkındalığa sahip olma, doğayı ve canlıları sevmeye gibi özelliklere sahip olmaları beklenir. Rekreasyon uzmanlarının aynı zamanda dönüşümcü, öncü, eğitici, motive edici, uzman, koruyucu, örnek, iletişimci, olanak sağlayıcı, yenilikçi, girişimci, idealist, koordinatör, problem çözücü, karar verici, bilgilendirici, yönlendirici, planlayıcı ve benzeri rollere sahip olması beklenir. Rekreasyon uzmanlarında bulunması gereken yeterlilik ve özelliklerin bazıları aşağıda verilmiştir:

- Rekreatif etkinlikleri toplumun tüm kesimleri için ulaşılabilir olmasını sağlamak için spor ve rekreasyon programları planlamak ve geliştirmek,
- Rekreasyon hakkındaki bilginin geniş kitlelere ulaşmasının sağlamak,
- Bireylerin ihtiyaçlarının ve sorumluluklarının tespit edilmesi için onlarla iletişime geçmek,
- Toplumun rekreasyon gereksinimlerinin benimsemek,
- Spor ve rekreasyon programları hakkında araştırma yapmak, program geliştirmek, finansman sağlamak veya finansman sağlayacak önerileri hazırlamak,
- Çeşitli spor, rekreasyon ve kültürel programları planlamak ve uygulamak,
- Rekreasyon ve spor organizasyonlarını yapmak, mevcut programların etkinliğini değerlendirmek,
- Toplumun üyelerinin rekreasyon, spor ve serbest zaman faaliyetlerine erişimlerini sağlamak.

Turizm animasyonu programları çerçevesinde mezun olan öğrencilerin sanatın çeşitli alanları hakkında temel bilgi sahibi olma, dans, oyunculuk, müzik, dekor-kostüm bilgilerine sahip olma, yabancı dil gibi konuları animasyon problemlerine uygulayabilme, herhangi bir sahne gösterisini ya da aktiviteyi başarıyla yürütüp sonlandırabilme, animasyon uygulamaları için en az iki yabancı dili yeterince kullanabilme, mesleki ve etik sorumluluk bilincine sahip olabilme, animatörlük mesleğinin gerektirdiği tüm donanımlara sahip olabilme, konukların kültürel psikolojileri hakkında bilgi sahibi olma, sahne şovları ya da günlük aktivitelerde kullanılacak olan malzemelerin yapımı ya da tedarik süreci konusunda yeterli bilgiye sahip olma, spor alanında yeterli donanıma sahip olma, yerel kültürümüzü başka kültürlerle ve gelecek nesillere doğru olarak aktarma gibi yeterliliklere sahip olması beklenir.

Animasyon uzmanlarında bulunması gereken bazı özellikler genel olarak aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İşletme kaynaklarını, zamanı ve gönüllü hizmetleri en uygun şekilde değerlendirebilmek,
- Sempatik, sıcakkanlı, hoşgörülü, sabırlı, kararlı, esnek, güvenilir, orijinal ve çağdaş olmak,
- Ruhsal, fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı olmak ve düzgün bir fiziki yapıya sahip olmak,
- İnsanları, işini ve çalıştığı ülkeyi sevmek,
- Kuvvetli beşerî ilişkilere sahip olmak,
- Etkili iletişim kurma ve üstün bir algılama kapasitesine sahip olmak,
- Mesleği ile ilgili pratik ve teorik konularda yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahip olmak,
- Pazarlama bilgi ve becerilerine sahip olmak,
- Animasyon faaliyetlerine toplu katılımı sağlama, katılımcıları yönlendirme ve teşvik etme becerisine sahip olmak, diğer bir ifadeyle birtakım liderlik vasıflarına sahip olmak.

TÜRKİYE'NİN REKREASYON VE ANİMASYON OLANAKLARI

Kamu Hizmetleri Kamu hizmetleri, ücretsiz olarak devlet eliyle yapılan ve karşılık beklenmeyen bir hizmet olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamu kurumları Cumhurbaşkanlığı altında bakanlıklara bağlı il müdürlükleri tarafından sağlanan hizmetler bütünüdür. Ülkemizde bu hizmetleri sunacak kamu kuruluşları; İçişleri Bakanlığı altında valilikler, il özel idareleri, il genel meclisi, il encümenleri, büyükşehir belediyeleri, belediyeler, muhtarlıklardan oluşmaktadır. Turizm Bakanlığı altında il müdürlükleri, müzeler, ören yerleri bulunurken; Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda il müdürlükleri, yurt müdürlükleri, kamp eğitim merkezleri ve spor tesisleri yer alır.

İçişleri Bakanlığı: Bakanlığa bağlı iç güvenlik kuruluşlarını idare etmek suretiyle ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü, yurdun iç güvenliğini ve asayişini, kamu düzenini ve genel ahlakı, anayasada yazılı hak ve hürriyetleri korur.

Valilikler: İl özel idaresinin en üst düzey yetkilisi ve tüzel kişiliğin temsilcisidir.

İl Genel Meclisi: Yerel halk tarafında seçilmiş kişilerden oluşan, il karar organıdır.

İl Encümeni: Vali başkanlığında il genel meclisi üyelerinin kendi aralarında seçtiği beş ve valinin belirlediği beş kişiden oluşan on kişilik topluluktur.

Büyükşehir Belediyesi: Büyükşehir belediyesi, il merkezi birden fazla belediyeye bölünmüş ve kalabalık nüfuslu illerde belediye hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi ve belediyeler arasında eşgüdüm sağlanması amacıyla ve kanunla oluşturulan belediyedir.

Belediye: İl, ilçe, belde gibi yerleşim yerlerinde sokakların alt ve üst yapılardan sorumlu, esnafın denetimi, halkın ihtiyaçlarını karşılamak gibi kamu hizmetlerini gören, başkanı ve üyeleri seçimle gelen, tüzel kişiliği olan örgüt.

Muhtarlık: Köy ya da mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek üzere, o köyde ya da mahallede oturanlarca seçim yoluyla göreve getirilmiş kimse.

Turizm Bakanlığı: Ülkenin millî, manevi, tarihi, kültürel ve turistik değerleri araştırmak, geliştirmek, korumak, yaşatmak, değerlendirmek, yaymak, tanıtmak, benimsetmek ve bu suretle millî bütünlüğün güçlenmesine ve ekonomik gelişmeye katkı sağlar.

Turizm İl Müdürlüğü: Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın il ve ilçe düzeyindeki görevlerini planlamak, yönetmek, denetlemek, geliştirmek ve değerlendirmek üzere kurulan kamu kuruluşudur.

Müzeler: Kültür varlıklarını tespit eden, tespit edilen varlıkları ilmi yöntemlerle bulup çıkararak, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sergilenmesini sağlayan, halkın kültür ve tabiat varlıkları konusundaki eğitimini, estetik zevkini yükselten, dünya görüşünü oluşmasında etkili olan kuruluştur.

Ören Yeri: Tarih öncesi dönemlerden günümüze kadar gelen çeşitli uygarlıkların ürünü olan tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımlardan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, insan emeği kültür varlıkları ile tabiat varlıklarının birleştiği alanlarıdır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı: Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı yaş gruplarından oluşan gençlerin ihtiyaçlarını belirleyerek onların potansiyellerini keşfetmek, bu sayede gençlerin karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek amacıyla kurulan kamu kuruluşudur.

İl Müdürlükleri: Spor faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönetmek ve gelişmesini sağlamak, spor idarecisi, antrenör, monitör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, eğitmek, sayılarını arttırmak, eğitim merkezlerini kurmak görevleri vardır.

Kamp Eğitim Merkezleri: Spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocuklarımızın eğitim ve öğretimlerini aksatmadan elit sporcu olarak yetiştirmelerini sağlamak için yetkili olan kuruluştur.

Spor Tesisleri: Spor hizmeti üreten, bu amaç için belirlenmiş ve gereğince donatılmış ve her türlü spor hizmeti veren yapılardır.

Özel İşletmeler Devlet eliyle kurulmayan; ancak denetimi bakanlıklar ve yerel yönetimler tarafında yapılan, rekreasyon ve animasyon hizmeti sunan işletmelerdir. Alışveriş merkezleri, temalı parklar, özel spor tesisleri, sanat ve kültür merkezleri ve tiyatrolardan oluşmaktadır.

Alışveriş Merkezi (AVM): Kentlerde çeşitli ürünlerin ve yaygın markaların müşterileri ile buluşabileceği, çoğunlukla bir firma altında ya da kooperatif olarak faaliyet gösteren büyük satış mağazasıdır.

Alışveriş merkezleri sayesinde insanlar günlük yaşamından uzaklaşarak yemek ve alışveriş yaparken aynı zamanda rekreasyon ve animasyon hizmeti satın aldıkları yerdir.

Temalı Parklar: belli bir temayı benimsemiş, geniş arazilerde açık veya kapalı alanlarda kurulan, her türlü yaşa hitap eden, eğlence amaçlı etkinlikler düzenlenen tesislerdir.

Özel Spor Tesisleri: Rekreasyon ve animasyon amaçlı spor hizmeti sunan, devlet denetiminde olan; ancak işletmesi devlet tarafından yapılmayan tesislerdir.

Sanat ve Kültür Merkezleri: Bireyler arasında sosyal ve kültürel iletişim ve etkileşim ortamlarının kurulması ile ulusal kültürün yaşatılması temel amaçlarına dönük olmak amacıyla kurulan merkezlerdir. Bu merkezlerin asli görevi; güzel sanatlar, sinema, geleneksel ve çağdaş el sanatları gibi her türlü kültürel ve sanatsal faaliyetlerden en az birkaçını üretmek, sergilemek ve bunların eğitim, öğretim ve bilimsel çalışmalar yapmaktır.

Tiyatro Merkezleri: İçinde her türlü oyunun sahnelenebildiği, sahnesi ve seyirci için oturma yerleri bulunan, özel olarak bu iş için yapılmış, denetimi devlet tarafından yapılan merkezlerdir.

TİCARİ REKREASYON VE ANİMASYON

Ticari rekreasyon, kâr amacı güden boş zaman deneyimlerinin sağlanması şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka tanıma göre ise, “Özel sektör tarafından sağlanan ve belirli ücret ödeyen müşteriye ilgilendiren kamu koruma alanlarındaki (hava sahası, su yolları, otoparklar ve yol gösterileri gibi ilgili alanlar) rekreasyon faaliyetleri veya hizmetlerdir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Rekreatif Etkinlik Deneyimi: İşletmeler hizmetlerini daha iyi satabilmek için tüketiciye deneme imkânı vermektedir. Ticari rekreasyonda düzenlenen etkinliklerin hepsi bir deneyim olarak değerlendirilmektedir. Ticari rekreasyonda amaç, tüketiciye deneyim satmaktır.

Rekreatif Etkinlik ve Aktivite: Etkinlik ile aktivite, birbirlerinden farklı kavramlardır. Aktivite, “aktif olma hali” olarak karşımıza çıkarken; etkinlik, aktiviteyi içinde bulunduran bir kavramdır.

Rekreasyon ve Animasyon Tüketicisi: Ticari bir çıkar güderek yapılmış olan rekreasyonel hizmetleri satın alan kişiler şeklinde tanımlanmaktadır.

Rekreatif Ürün: Tüketicilerin ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılan aktivite ve etkinlikler şeklinde tanımlanmaktadır.

Rekreatif Etkinlik Kalitesi: Hizmet sektörü içerisinde bulunan tüm işletmelerde olduğu gibi tüketicisine yüksek kaliteli etkinlik hizmeti veren rekreasyon ve animasyon işletmeleri sunulan hizmet karşılığında kâr elde etmek, müşterinin sadakatini kazanmak, tüketicinin memnuniyetini sağlamaktır.

Ticari Rekreasyon ve Animasyon Uzmanı: Bireyin günlük dıştan gelen zorunluluklardan kurtulduktan sonraki zaman dilimi içerisinde rekreasyonel faaliyetlere katılmak isteyen bireyler için aktivite planlayan, faaliyetin liderliğini, dağıtımını (taşıma, depolama vb.), tedarikini (rekreasyon ürünü araştırma, bulma, elde etme, sağlama vb.), organizasyonu ücret karşılığı düzenleyen kişidir.

REKREASYON VE ANİMASYON İŞLETMELERİNDE YÖNETİM

Organizasyon Modeli Ticari amaçlı rekreasyon ve animasyon işletmelerinde organizasyonun düzenlenmesi için işletmenin fiziksel ve finansal imkanları dahilinde hareket edilmelidir. Örneğin, alışveriş merkezinde konser verebilecek alan yoksa orada böyle bir organizasyon düzenleyemezsiniz. Fakat alanı çok geniş olan bir AVM’de bu tarz organizasyonu düzenleyebilirsiniz. Tabi sadece geniş alan yeterli olmamaktadır. Bunun yanında ses sistemleri platform, ışık gibi teknik anlamda da desteklerin tam sağlanması gerekmektedir. Bütün detayların düşünülmesi ve düzenlenmesi, organizasyonun daha kaliteli olacağına göstergesidir.

Eğitim ve Programları Rekreasyon ve animasyon alanında birçok ülkede eğitim verilmektedir. Bunun yanında birçok ülkede sertifika programı da düzenlenmektedir. Bu eğitim ve sertifika programları bazı ülkelerde altı aylık veya bir yıllık düzenlenirken; Türkiye’de yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde verilmektedir. Birçok sertifika ve eğitim programında olduğu gibi ülkemizde de yabancı dil, kültürlerarası etkileşim gibi ortak noktalar bulunmaktadır. Bunun sebebi, rekreasyon ve animasyonun sadece ulusal değil, aynı zamanda da uluslararası olmasıdır.

Personelin Sahip Olması Gereken Özellikler Rekreasyon ve animasyon personeline, yöneticisinden saha elemanına kadar herkesin taşıması gereken ortak nitelikler vardır. Bunlar: İnsanlara saygı duyar ve tarafsızlıkla hizmet eder. Güvenilir bir insandır ve sır saklamayı bilir. Grubunun üyelerine her konuda yardım eder. Bunu yaparken ayrıcalık gütmaz. Görev aldığı kuruma, topluma ve ülkesine bağlıdır. Rekreatif etkinliklerin toplumsal fonksiyonlarının tam olarak gerçekleştirilmesi için çaba harcar. Rekreatif etkinlikler aracılığı ile toplumsal birlik bütünlüğün sağlanması, vatandaşlık ruhu ve aile mefhumuna saygılı davranılması gerekliliği ve bu değerlerin yaşatılması, geliştirilmesi için bilinçli uğraş verir. Mesleğini yüceltmek, toplumda kabul ettirmek ve haysiyetini korumak için çaba harcar. Yeni insanların, rekreasyon liderliğine yönelmelerini ve meslek olarak seçmelerini teşvik eder. Meslektaşları ile müspet ilişkiler kurar. Objektif olmaya çalışır. Rekreasyon lideri, sürekli bir yenilik ve değişim içinde olur.

Eskimemek için çaba harcar. Etkinlikler için gerekiyorsa ilgili birimlerle temastan kaçınmaz. Kuruma karşı güven duyar. Görevden ayrılacağı zaman, bunu önceden bildirerek önlem alınmasını sağlar.

Giriş

Ülkemizde gelişmekte olan rekreasyon ve animasyon alanlarında topluma hizmet edecek, lisans ve ön lisans programları içinde yer alan ve tercih edilecek ders gruplarıyla boş zaman ve rekreasyon planlama, organizasyon, eğitim ve yönetimi uzmanı, rekreasyon ve animasyon liderliği yapabilecek uzman bireyleri kamu ve özel sektörde istihdam edilmek üzere yetiştirmek, rekreasyon ve animasyon eğitiminin temel amaçlarından biridir. Bu amaçlar doğrultusunda rekreasyon ve animasyon uzmanları için çeşitli eğitim ve kariyer fırsatları bulunmaktadır. Bu ünite kapsamında rekreasyon ve animasyon uzmanlarının eğitim ve kariyerlerine yönelik fırsat ve olanaklar değerlendirilecektir.

Yaşanan gelişme ve değişimlerin toplumun ihtiyaçları doğrultusunda eğitim alanında kullanılması, bu gelişme ve değişimleri mal ve hizmet üretimine yansıtabilecek insan gücünün yeterli sayıda ve nitelikte yetiştirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Bu bağlamda aşağıda sözü edilen eğitim ve kariyer kavramlarına açıklık getirilmektedir. Eğitim Kavramı Bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır. Aynı zamanda kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu esas alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreçtir.

Geniş anlamda, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. Kariyer Kavramı Kariyer kavramı genel olarak, hayat boyu devam eden bir çabayı ifade eder. Kariyer terimi, kişilerin buldukları işlerine ve çalıştıkları birimlerine bakılmaksızın bireyin çalışma yaşamı boyunca yaptıkları çalışmalar dizisidir. Yukarı yönlü hareketliliğin, yani kurumun üst seviyelerine doğru ilerlemenin getirdiği iş farklılıkları kariyer terimi olmayıp, aynı zamanda yatay hareketlilikleri de kapsamaktadır.

Rekreasyon ve animasyon uzmanları için eğitim olanakları Turizm animasyonu ön lisans programında öğrenim gören öğrencileri DGS (Dikey Geçiş Sınavı) ile 4 yıllık drama ve oyunculuk, oyunculuk, sahne sanatları, tiyatro ve rekreasyon bölümlerine geçiş yapabilmektedirler. Lisans eğitimlerini tamamlamalarının ardından rekreasyon uzmanı olabilirler.

Rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinin ilgili yüksekokul ve fakültelerinden lisans derecesinde mezun olan rekreasyon uzmanları için eğitim süreci ilgili lisansüstü eğitim olanakları ile devam etmektedir. Lisans eğitimi sonrası yüksek lisans ve doktora eğitimi yapmak isteyen öğrenciler; Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin düzenli olarak yaptığı ALES, e-ALES gibi Türkçe-Matematik sınavlarına ve aynı zamanda yabancı dil sınavları olan YÖKDİL ve YDS sınavlarına girerek, enstitülerin kabul şartları arasında olan barajları geçmeleri beklenmektedir. Yüksek lisans ve doktora programlarının kabul şartları değişmekle birlikte her enstitü kendi bünyesinde ve kurullarınca aldıkları kararları uygulamakta, bu kararlar her dönem ve enstitü için farklılık gösterebilmektedir. Adayların bu şartları güncel olarak takip etmeleri ve değişen şartlar doğrultusunda başvuruları için gerekli yeterlilikleri oluşturmaları gerekmektedir. İlgili yeterlilikleri oluşturan yüksek lisans ve doktora adayları gerek yazılı gerek sözlü sınavlar olmakla birlikte, zaman zaman da her iki sınava aynı anda girebilmektedir.

Bu sınavlardan ve mülakatlardan başarılı olan adaylar ilgili kurumlarda yüksek lisans ve veya doktora yapmaya hak kazanırlar. Ülkemizde rekreasyon ve rekreasyon yönetimi alanında 15 üniversitenin girişimi olduğu, bazı üniversitelerin de ilgili programların açılmasına yönelik hazırlıklarının devam ettiği değerlendirilmektedir. Buna göre hızla artan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi alanlarındaki lisansüstü eğitim taleplerinin karşılanması ve lisans eğitiminin tamamlayıcısı olması söz konusudur. Lisans eğitimi tamamlayan üniversite öğrencileri yüksek lisans ve doktora programlarının içerdiği şartlara göre Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitülerince açılan yüksek lisans ve doktora programlarında lisansüstü eğitim alabilirler.

Rekreasyon ve animasyon uzmanları eğitim süreçlerine 2021 yılı itibarıyla uygulamaya başlanacak olan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Tezsiz Yüksek Lisans (ÖMB-TZYL) programlarında eğitim alanına özgü dersleri alarak, öğretmenlikle ilgili donanımına sahip olabilirler. Rekreasyon ve animasyon uzmanları için kariyer olanakları Rekreasyon ve animasyon uzmanları, lisans eğitimlerini tamamladıktan sonra Öğretmenlik Meslek Bilgisi Tezsiz Yüksek Lisans (ÖMB-TZYL) eğitimiyle birlikte öğretmen olma hakkı kazanmakta, devlet okullarında ve özel okullarda öğretmen olarak çalışabilmektedirler.

Devlet okullarına atanma şartları arasında bulunan Kamu Personeli Seçme Sınavı'ndan aldıkları yeterli puanlar çerçevesinde öğretmen olarak devlet okullarında ve özel okullarda görev yapabilmektedirler. Ayrıca, beden eğitimi ve spor yüksekokulları ve spor bilimleri fakültelerinde eğitim gören rekreasyon uzmanlarının dersleri kapsamında antrenörlük belgesi almaya hak kazanmaları söz konusudur. Antrenörlük belgelerini aynı zamanda açılan kurslara katılarak da almaya hak kazanabilir, bu bağlamda antrenör olarak özel sektörün önemli ihtiyacını karşılayabilirler. Rekreasyon uzmanları, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü'nün açtığı spor eğitim uzmanı sınavlarına girerek KPSS puanları ve mülakat neticesinde belirli branşlarda spor uzmanı olarak da görev yapabilmektedirler. Spor uzmanlığı sınavları Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde yapılmakta olup, birtakım özel şartlar gerekmektedir. Rekreasyon uzmanlarının görev ve sorumluluklarının tanınmasına yönelik yapılan çalışmalar sonucu; Türkiye İş Kurumu'nun 3423.02 kodu ile belirlediği rekreasyon uzmanı ve 3423.08 kodu ile belirlediği rekreasyon eğitmeni meslek kodlarıyla rekreasyon uzmanlarının kurum kapsamında iş bulmalarına yönelik avantaj sağlanmaktadır. Ancak turizm animasyon uzmanları için spesifik bir meslek kodu oluşturulmamış olup 4221.04 seyahat işletmeciliği/turizm ve seyahat hizmetleri meslek elemanı olarak meslek edindirme hizmetlerinden yararlanmaktadırlar.

Türkiye İş Kurumu'na göre rekreasyon uzmanlarının meslek tanımı "İnsanların zaruri ihtiyaçlarını tanımladıktan sonra arta kalan serbest zamanlarında, gönüllü olarak yapmayı düşündükleri faaliyet alanlarında, her düzeyde ve çeşitli yaş gruplarına çeşitli etkinlik programlarını planlayan, organize eden ve uygulanmasını sağlayan kişidir." olarak verilmiştir. Antrenörlük kariyeri ile ilgili branşta eğitimlik tecrübesi ve federasyonların alım şartları ile federasyonlarda da çalışabilen rekreasyon uzmanları, spor yöneticiliğinde önemli kademeler de elde edebilmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarındaki istihdam olanaklarının yanı sıra elde edilen antrenörlük belgeleriyle özel sektörde de rekreasyon uzmanları istihdam edilmektedir. Alanın önemli bir ihtiyacı olan rekreasyonel spor çalışmalarında rekreasyon uzmanlarının özel kulüp ve salonlarda istihdam edildiği görülmektedir. Aldıkları eğitim aracılığıyla rekreasyon uzmanları; doğa yürüyüşleri, izcilik, spor organizasyonları, geziler gibi pek çok faaliyeti düzenleyebilir ve liderliğini yapabilir. Bu bağlamda özel sektörde ticari rekreasyon faaliyetleriyle önemli ölçüde kariyer sahibi olarak sektörün ihtiyaçlarına cevap verecek mal ve hizmetler üretebilir. Aynı zamanda rekreasyon uzmanları; spor, rekreasyon ve spor turizmi, terapatik rekreasyon uygulamaları, sanatsal rekreasyon ve gönüllü rekreasyon faaliyetleri gibi alanlarda sıklıkla rol almaktadırlar. Turistlerin otel içi geçirdikleri zamanın artması, animasyon faaliyetlerini de aynı hızda gelişmesinin önünün açmıştır. Oteller bu kapsamdaki faaliyetleri organize etmek için kendi iç kaynaklarını kullanarak eğlence ve/veya animasyon departmanları kurmaya başlamış, diğer yandan otellerin bu hizmeti dışarıdan satın alabilecekleri animasyon şirketleri de kurulmaya başlamıştır. Dolayısıyla kurulan bu şirketlerde görev alan animasyon uzmanları için istihdam açısından avantajlı bir süreç oluşmaktadır. Animasyon uzmanları özel sektörün yanı sıra devlet kurum ve kuruluşlarında çalışabilirler. Açılan kadrolara başvurmak adına Kamu Personeli Seçme Sınavı'na girerek yeterli puanları almak durumundadırlar.

Rekreasyon yönetimi uzmanları ise rekreasyon işletmeleri başta olmak üzere; tema parklarda, otel işletmelerinde, ulusal ve uluslararası havayolu işletmelerinde, sağlık otelciliği kapsamında kamu ve özel hastanelerde ve diğer turizm işletmeleri içerisinde yer alan animasyon ve rekreasyon faaliyetlerini yürütebilecek orta ve üst düzey yönetici pozisyonunda istihdam olanaklarına sahiptirler. Ayrıca bölüm mezunları KPSS sınavından yeterli puanı alanlar belediyelerde, gençlik kamplarında ve kamu kurumlarında da istihdam edilebilmektedirler.